

ВСЕСВІТ

1933

№ 36

КЛАСИЧНУ ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ МАСАМ ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ НА ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Леся Українка.—Повне видання творів. За загальною редакцією Б. Якубського. Збірка складається з 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 р. Передбачається випустити додатково ще 2 томи. Ціна за 10 томів без палітурок—15 крб. 30 коп. В 10 міткалевих палітурках—21 крб. Завдаток—3 крб.

М. Кобилянський.—Повне видання творів. Редакція тексту Ан. Лебедя. 7 томів. Вийшло з друку 2 томи. Все видання вийде протягом 1929 р. Ціна орієнтаційна: без палітурок—13 крб. В 7 міткалевих палітурках—16 крб. 50 коп. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Іван Франко.—Повне видання творів. За редакцією С. Пилипенка та Івана Лизанівського. 29 томів. Вийшло з друку 24 томи. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 34 крб., а в 15 міткалевих палітурках—41 крб. 50 коп. Завдаток—5 крб.

В. Винниченко.—Повне видання творів 22 томи. Все видання вийшло з друку.

Ціна 21 крб., а в 10 міткалевих палітурках—26 крб. Завдаток—3 крб.

Б. Грінченко.—Повне видання творів. За редакцією Марії Грінченкової. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 9 крб., а в 5 міткалевих палітурках—11 крб. 50 к. Завдаток 1 крб. 50 к.

М. Гоголь.—Збірка вибраних творів. За редакцією І. Лакізи та П. Филиповича. Стилістична редакція А. Ніковського. 5 томів. Все видання вийде з друку 1929—30 року. Ціна орієнтаційна—10 крб. В 5 міткалевих палітур.—12 крб. 50 к. Завд.—1 крб. 50 к.

Бібліотека сучасного українського письменства.—Серія I—21 том. Все видання вийшло з друку. Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 к.

Завдаток 1 крб.

35 коп. Серія II—22 том. Все видання вийшло з друку.

Ц. 11 крб. 60 к. а в міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. 60 к. Завдаток—1 крб. 75 коп.

Літературна бібліотека.—Серія I—16 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 16 крб., в 8 міткалевих палітурках по 2 томи—20 крб. Завдаток—2 крб. 50 коп.

Серія II—13 томів. Все видання вийшло з друку. Ціна 14 крб. В 7 міткалевих палітурках по 2 т.—17 крб. 50 коп. Завдаток—2 крб.

Комплект театральних п'єс.—Серія I—23 книжки. Все видання вийшло з друку.

Ціна 7 крб. 30 коп., в 4 міткалевих палітурках по декілька книжок—9 крб. 30 коп.

Серія II—19 книжок. Все видання вийшло з друку.

Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 35 коп.

Бібліотека світового письменства—11 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 13 крб. 75 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—15 крб. 75 коп. Завдаток—2 крб. 10 коп.

Гі-де-Мопсан.—Повне видання творів. За загальною редакцією проф. С. Савченка. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 року.

Ціна в палітурках 19 крб.

Завдаток—3 крб.

Герберт Велз (Уельс).—Збірка вибраних творів. За редакцією проф. Калиновича 6 томів.

Все видання вийде протягом 1929—30 року

Ціна орієнтаційна: 10 крб. В 6 міткалевих палітурках 13 крб. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Бібліотека дитячої літератури—(Оповідання для дітей).

Серія I—25 книжок.

Всі книжки вийшли з друку.

Ціна без палітурок 2 крб. 10 коп., в 2 палітурках—3 крб. 10 коп.

Завдаток—35 коп.

Сер. II для молодшого віку—34 книжки. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. Завдаток—1 крб. 65 коп.

Шкільна бібліотека молоді—30 книжок. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб. 56 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 75 коп.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: При передплаті дається завдаток: на решту вартості робиться накладна платня при надсилці книжок.

З бажання передплатників накладна платня може бути одноразова на все видання, яке вийшло з друку, або на декілька томів. Остаточний розрахунок робиться при надсилці останнього тому. При замовленнях треба зазначити, чи надіслати книжки в палітурках та по скільки томів. Пересилка коштом передплатника.

При замовленні безпосередньо в Головній Конторі „Вісті“ передплатники газети „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ одержують 10% знижки з суми, на яку буде зроблено передплату, на вищезазначені твори, в разі надсилки свого адресного ярлика, або № замовлення.

Ті, що не передплачують газету „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ при замовленні безпосередньо в Головній К-рі „Вісті“ одержують **БЕЗПЛАТНО** газету, або журнал, в залежності від їх бажання, на всю суму завдатку.

Передплату приймає Головна К-ра—Харків, вул. К. Лібкнехта № 11, та всі філії **ВИДАВНИЦТВА ГАЗЕТИ „ВІСТІ ВУЦВК“**.

№ 36
15-го вересня
1929 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта, № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

КОМАНДИРИ ЖІНОЧИХ ЗАГОНІВ

Минув час, коли всі потреби жінки вимовлялись трьома словами: церква, діти, шлюб. Жіноцтво прокинулось і почало брати активну участь в громадському житті країни. Жіноцтво в радах, кооперації, громадських організаціях активно працює на користь соціалізму. І не дивувати нікого, коли жінка керує не гірше за чоловіка може здійснювати чергові завдання компартії й радянської влади.

Радянська влада дбає за жіноцтво і його потреби. Вона зважає значіння жіночого активу в соціалістичному радянському будівництві і вживає всіх заходів, щоб закріпити досягнення жіночого активу, зміцнити їх і більші, ширші маси жіноцтва залучити до соціалістичного будівництва. Але для провідної роботи в кооперації чи то громадських організаціях потрібні певні знання, певна

чий актив, що провадить величезну роботу по містах і селах, здійснюючи лєнінський заповіт, що кожна куховарка повинна вміти керувати державою.

Вони довели, що вміють. Робітниці ткаля, швачка, куховарка, селянка-трудівниця—всі вони працюють не гірше за чоловіків, і не дарма набули авторитету серед широких робітничо-селянських мас.

Два місяці вчилися вони на курсах. 240 чоловік з різних місць України. З великих індустріальних центрів і з далеких сільських закутків. Вони знайомились з основами лєнінської науки, засвоїли національну політику радянської влади, придбали потрібні знання з економполітики та радянського будівництва. Вони знають тепер про п'ятирічку—перший конкретний крок на шляху соціалістич-

т. т. Кошова, Воробйова, Чопенко, Черевко

ній роботі. Курсантки навчилися працювати над собою, усвідомили значіння книжки і звикли до неї. Тепер вони добре озброєні для того, щоб на чолі жіночих загонів подолати труднощі, що стоять на шляху будівництва соціалізму.

7 вересня відбувся урочистий випуск курсів жінок-активісток. Курсанток вітали голова ВУЦВК т. Г. І. Петровський і т. в. о. секретаря ВУЦВК т. Горлинський. Було відзначено величезну активність жіноцтва, що рік-у-рік збільшується. Жінки довели, що вміють працювати і їм слід дати більше місця у радах, кооперації, громадських організаціях і т. ін. Жінка повинна так само як і чоловік рухати вперед справу будівництва соціалізму.

Дві жінки-курсантки—робітниці й селянка—запевнили уряд, що вони виправдають покладене на них довір'я.

Озброєні лєнінською наукою і практичними знаннями, найкращі жінки-активістки роз'їхались на місця. Вони мобілізують навколо себе все свідоме жіноцтво для здійснення завдань будівництва соціалізму. Вони доведуть, що час і кошти витрачено на них не даремне.

Жінки-курсантки дали таку обіцянку.

Мак Берн

т. т. Лазоренко, Кравцова, Попугай, Рачиліна, Брагінець (чл. ЦВК СРСР)

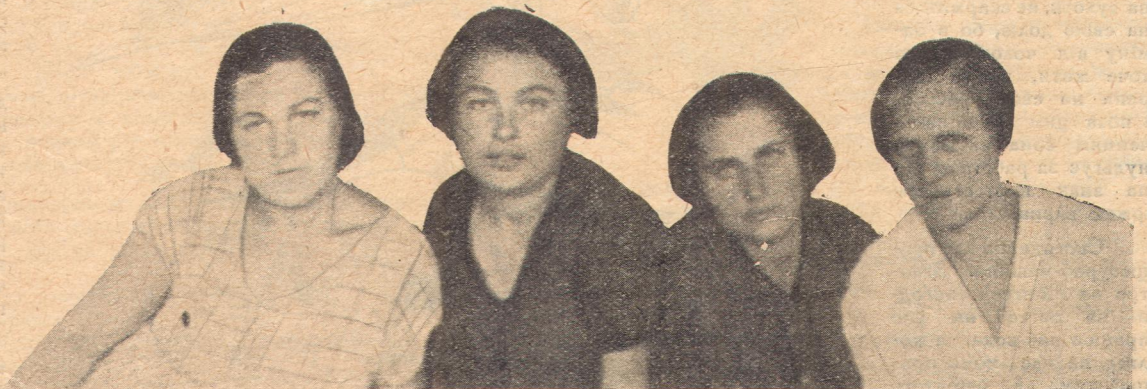
культура. Отже, підготовка найкращих жінок-активісток для провідної роботи в державних завданнях радянської влади.

Недавно ВУЦВК організував всеукраїнські курси жіночого активу. На цих курсах вчилися найкращі жінки-активістки—голови й члени рад. Вони підвищували свій, політичний рівень загартували лєнінською наукою свою свідомість і набували практичних знань для більшій роботи в галузі радянського будівництва.

Робітниці й селянки старі й молоді з багатим життєвим досвідом і з молодим запалом, вони революційно об'єднані в єдиний, міцний жіно-

чий актив, що провадить величезну роботу по містах і селах, здійснюючи лєнінський заповіт, що кожна куховарка повинна вміти керувати державою.

Поруч цього вони набули потрібне класове настановлення в усій повсякден-

т. т. Новікова, Айзенштейн, Алоков, Ленгар

Випуск курсів жіночого активу дав нам перші дві сотні командирів жіночих загонів.

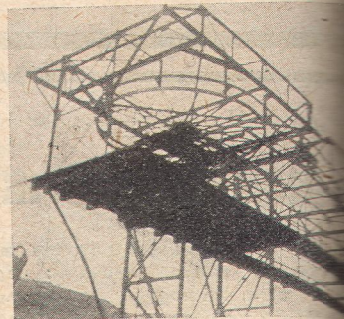
Жінки-активістки, нумо до роботи! За здійснення п'ятирічки, за поліпшення роботи рад, за краще виховання наших дітей, за будівництво соціалізму!

Кавказ, сьогодні

Три грами ЗАГЕС'у і кіло асоціацій

Нарис і фота Ол. Полторацького і Д. Сотника

Малюнки М. Щеглова

Треба визнати одверто: Загес ми бачили лише двічі: вперше з кабіни К—4, з височини 3.000 метрів, а вдруге—з купе потягу, на відстані 25 метрів, та потяг той був до того ж кур'єрський. Отже, можна сказати, що з Загес'ом ми знайомилися переважно на Ріонгес'і, так би мовити, по фамільній подібності.

Проте це нічому не заважає. Спитайте автора Ріонгес'у, т. Мелік-Пашаєва, про його враження від цього ж таки Ріонгес'у, він усміхнеться і ледве чи зможе знайти хоч будь-які відповідні образи. Йому потрібні цифри й робота, а враження—річ другорядна.

Загес дає енергії 54.000 кінських сил. П'ятдесят чотири тисячі рабів, що не потребують харчів, не роблять прогулів, не п'ячать і приставляються „на дом" до виробництва надшвидко.

Хто сказав, що соціалістичне суспільство буде вільне від інституту рабства? Навпаки, вся п'ятирічка передбачає збільшення цього інституту в 100 майже разів у порівнянні з 1928-29 роком.

Мати-природа, на жаль, не дозволяє обходитися без участі рабів у нашій боротьбі за існування і вся справа стоїть лише в тім, хто цю роль виконуватиме.

На зміну шахтареві, що врубався в вугілля, дихаючи самим вугіллям, саночникові, що, прикутий бандажем до санок, цілий день тягає їх у вибої,—приходить механічний раб—врубав машину, що не хворіє на сухоти, не скаржиться на свою долю, бо в одміну від чоловіка, що хоче жити, вона створена на свою роботу, і поза цим її призначенням вона настільки нудьгує за рабством, що на знак протесту аж іржею вкривається.

Сьогодні на нас працює раб-машина. Взавтра на Ріонгес'і, сьогодні на Загес'і на нас працює раб-вода, а колиш на нас може працюватиме й раб-атом, що з його енергії ми користатимемося.

Так от про Загес з височини 3.000.

Коли ви берете Сурамський перевал аеропляном, ви летите майже весь час повз гірські урвища. Тут, на цім бітім шляху, трапляється

чимало несподіванок. Ось ви ледве можете розібратися під аеропляном іде поле. Раптом десь з правого боку аеропляном зростає скеля, ви можете на ній прочитати „Петров" і ви пошкодуєте, що не взяли з собою ганчірку, ти цей напис, що так псує краєвид.

Вас похитає на цьому перевалі так, що ви позабудете таке апетит до їжі, раптом ви можете потрапити в хмару, уявити собі, що їдете авто по Лондону в негоду.

Та незабаром ви перестрибуєте останню точку перевас штовхають під бік і товариш пантомімічно пояснює „чудак" (скошується губи в призирилу посмішку і з невним глумуванням дивляться на вас) „он" (показується гось третього) „Загес" (показується пальцем за спину, „за" і перст товаришевий вказує на електричну лампу) „дивись" (очі висолоплюються до надприродних меж).

Словом, відбувається типова розмова глухонімих, сповумовностей, де вулиця „Чорноглазівська" пояснюється ванням на око й на чорні штані.

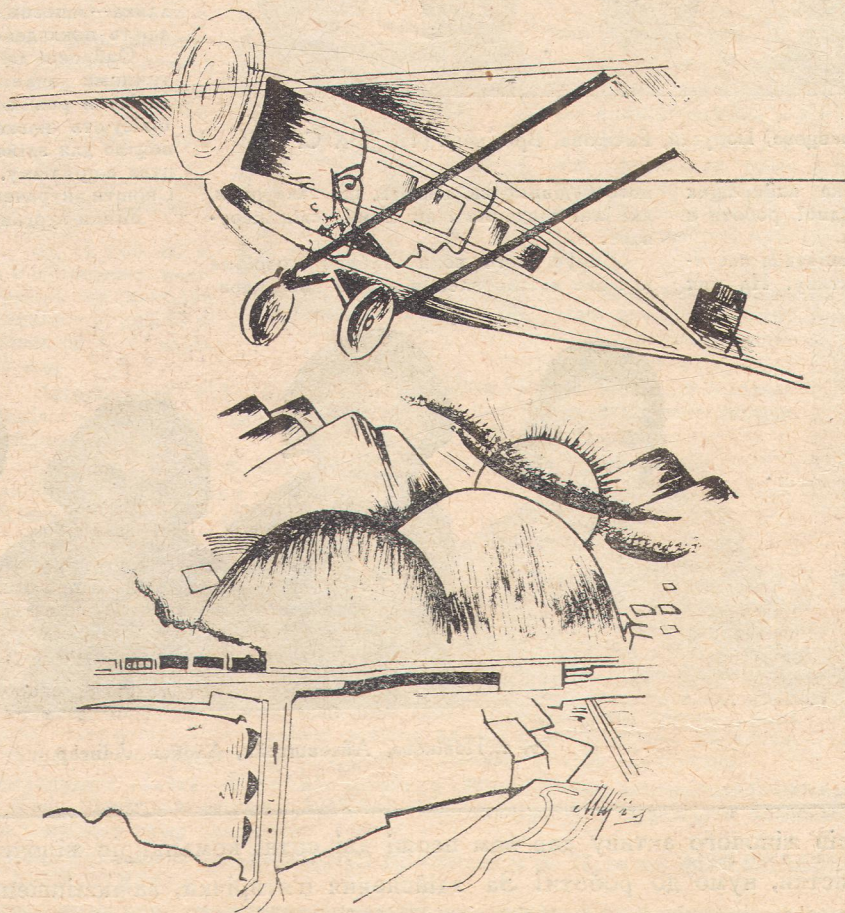
Ви, вражені своєю нежвавістю, все ж таки відповісте, що бачите „давно" передачу показуванням на брудно-сірі, нібито сла п'яна баба відрами і розливає дорозі.

Насамперед ви чите сірі петлі брудно-сірі, нібито сла п'яна баба відрами і розливає дорозі.

Сумбурні, безрядку розкидані, куди води раптом підходять бетонна смуга, що неється досить далеко.

Насамперед ви дуєте водовідливні вулиці, тоненькі мішки, пророблені між тами на пішоходи, а вода потрапляє в водовідливну мараль. Ви бачите, тут так само бетон чорнішим від води і на вулиці.

Згодом ви бачите невеличке озерце, закінчується рівною регородкою з кімшлюзиками. Далі—ночок, залізничну і—все. Вас розчарує Загес: ви ж хотіли чити не модель, а сжню гідростанцію. вам досить пригостоси паперу, витр на оцю Куру, в брудну стежку вод

ель і ви враз урівноважуєтеся. Коли ж ви проїздите потягом повз Загес'у, перед вами інша картина.

Бетонної смуги ви вже не бачите, натомість вас вражає колосальний канал, що схопив у свої обійми Куру. З останньої ви вже познайомилися в Тифлісі, коли вам довелося проїздити її на поромі і коли вам голова крутилася від її швидкої течії. Ви бачите воду, що жене каналом одні невинні 1000 кіньських сил і відчуваєте, як інтеграл енергії—сама енергія в її чистоті від кіньської форми вигляді, стремить у трубі Загес'у, щоб вибухнути там колосальним, динамітовим буром енергії.

Мимоволі ліричний настрій опанує вас і ви звертаєтеся до Кури з мотивованими словами: О, Кура! Ти справді найкрасивіша потвора, коли в дні поводи загрожуєш плавцям злобою й нестриманістю своєї первісної душі! Нині тебе змано, ти насакаєш на турбіни, ти змагаєшся з ними, але ти міцніше за тебе і ти лише допомагаєш їм працювати. Твоя доля не краще за долю Марк-Твенівського ченця, що обійшов мільйон разів вклонитися своєму богові і що спритні янки з нього пристосували електромотор з ткацьким станком, розкрутивши, що енергії від мільйона поклонів вистачить на вивантаження сотні пар шкарпеток.

Хто ж спіймав Куру?—Він стоїть, і назавжди стоятиме поруч з її здобиччю. Він, у піджаку, з рукою, що переможно вказує на Куру. Це—Ленін. Ленін у піджаку. Чи не виглядає це надто чужим серед кавказьких краєвидів?

Придивимось пильніше. Поруч нього—найєвропейське оточення: першорядна гідроелектростанція, що ній позаздрити

може всяка європейська країна. Придивимось ще. Вперше на Кавказі ми бачимо справжню, звичайнісіньку європейську річку, таку саму, як на Україні, як у Росії; ми бачимо розлогі береги, повільну течію. Кура, де ж тут твоя екзотика? Немає, зникла. Серединою річки повільно пливе людина, співає щось по-грузинському і голосно захльобується, регулярно набираючи повний ріт води. Чи можливе це десь в іншому, неєвропейському районі Кури?

Придивимось ще пильніше до району Загес'у. Он на горі ми бачимо монастир, що його своєрідний вигляд компенсує всю неекзотичність Загес'у. Що це за монастир? А от:

„Не много лет тому назад,
Там, где, сливаясь, шумят,
обнявшись, будто две сестры,
Струи Арагвы и Куры,
Был монастырь. Из-за горы
И нынче видит пешеход (а також і той, хто їде потягом. П. С.)

Столбы обрешенных ворот,
И башни, и церковный свод;
Но не курится уже под ним
Кадильниц благовонный дым,

Не слышно пенья в поздний час (Факт. П.-С.)

Молящих иноков за нас (навіть чи за нас П.-С.).

Словом, це той самий монастир, що про нього писав М. Ю. Лермонтов у „Мцирях“.

Треба подумати про те, що нову Грузію репрезентовано тут гідроелектрою, а стару—монастирем. Змагання явно на користь Грузії новій.

Лишається подумати, чи немає в цьому співставленні, так би мовити, прихованої алегорії?

Справа в темпі. Будівництво в Грузії, як і в інших республіках Закавказзя, іде так швидко, мимоволі доводиться думати тільки про доцільне.

Можливо, що хтось міг би подумати й про те, як оздобити Загес якимись національними оздобами. Проте, над цим ніхто не подумав, так само як наші „барокаль справ майстрів“ не наважилися вимагати „витримати“ Дніпрельстан у стилі українського бароко.

Там де стоїть справа за техніку, приходять інженери і неможливо диктує свої, конструктивні, раціональні вимоги. З'являються інтернаціональні споруди стилю „бетон-шкло“, інтернаціональні машини, інтернаціональний прозодяг, навіть з'являються, як ми бачимо, інтернаціональні річки.

Єдиний темп просякає весь Радянський Союз і в ньому нема місця для псевдо-національних оздоб. І в Грузії, так само, як і в нас на Україні, кращим виявом національного стилю треба вважати не бароко, не грузинський стиль монастирів, а будинок Держпромисловості її споруди Загес'у.

Грузія, як національна республіка, відродилася—це я відчув, не бачачи новоспоруджених „замків Тамари“, а побачивши, як артистично вправляється шофер-грузин, що ледве знає руську мову, зі своїм автом.

Трудящий, що збагачує національну культуру інтернаціональним пролетарським досвідом, або перетравленою інтернаціональною старою культурою—це є справжній і на сьогодні вже цілком реальний тип нового грузина. Загес єсть могутній тому чинник.

Ми від'їждимо від Загес'у. Наш провідник показує нам на гору.—Он там фортеця „Одкуси пупа“ і пояснює: у VI-му віці перси взяли в облогу цю фортецю, відрізали її від води і вирішили взяти „ізмором“. Чекали місяців зо три: трималися грузини, моралізація співать і не здаються.

Нарешті перси не витримали і пішли на штурм, вирішивши, що виснажені грузини не витримать. Раптом вони побачили на мурі фортеці якусь стару бабу, що тримала в руках кілька допіру спійманих риб і кричала

персам „Одкуси пупа“ (Вираз, що його можна пояснити так: вам нас узяти в полон, як собі пупа відкусити).

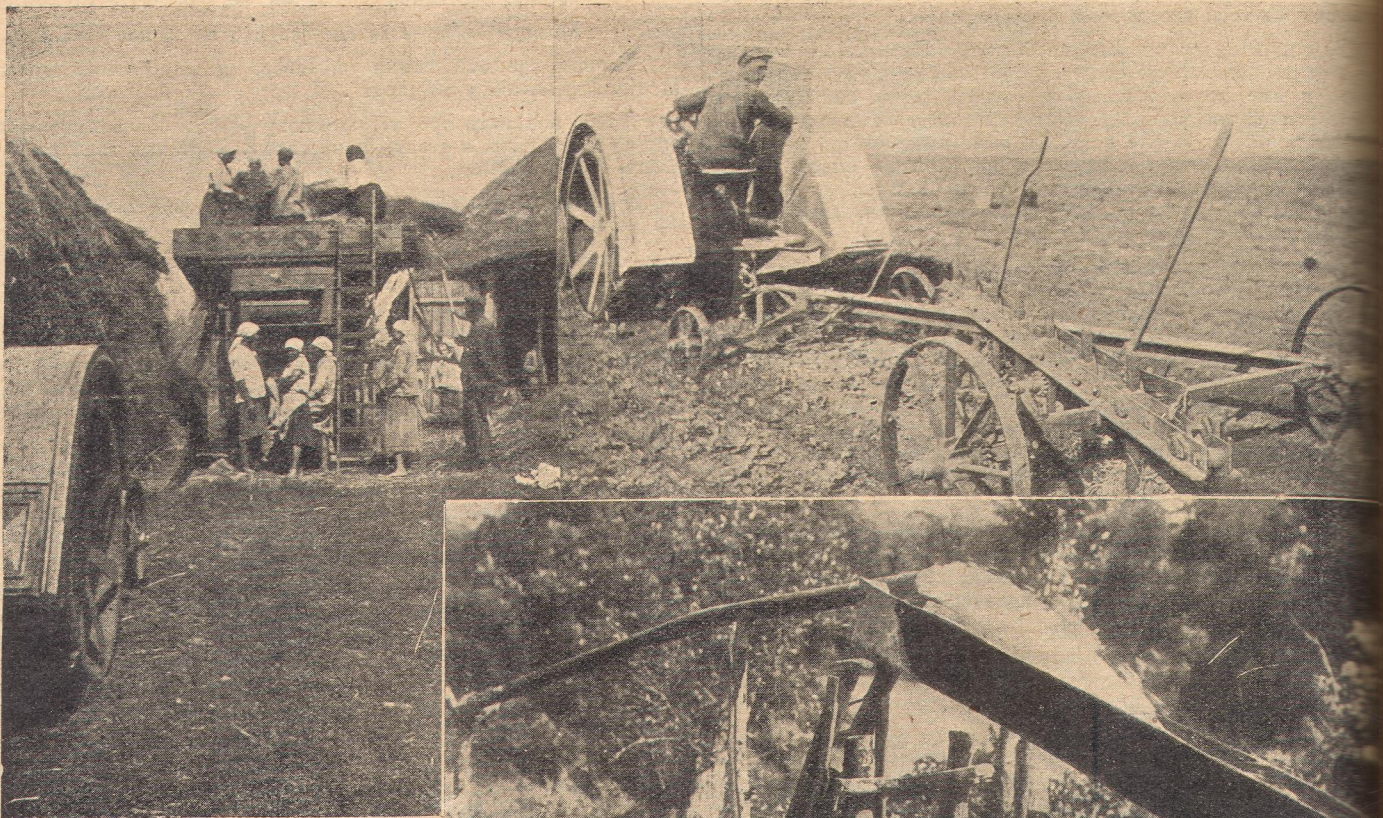
Трохи далі, через Куру йде міст, що його збудував ще свого часу Олександр Македонський. Міст цей мав в народі славу вічного і навіть у грузинській мові був вираз „Живіть стільки ж, скільки міст Олександра“. Нині Загес затопив цей міст і він уже майже остаточно зруйнований.

Олександр Македонський, спорохнявілий дідуган, витримав віки: наступи персів, турок, руських.

Але наступ Загес'у подолав його. Дідуган здався на милість переможцям.

Грузинська мова втрачає одне прислів'я. Натомість вона дістає Загес.

Компенсація непогана.

Селяне с. Федорівки, Полтавськ. окр. організували союз молотби. Праворуч зверху—село Мар'ятинівка, Ново-московського району—здіймають чорний пар

СТАЛЬНА ЗМІНА

Наша епоха—епоха небачених в історії людства темпів. Старі темпи старі методи роботи сами просяться в архів, в музей до кам'яних топорів, до кременівок. Найвідсталіша галузь нашого господарства—сільське господарство теж стало на шлях нових темпів—темпів соціалістичного будівництва. Перед сільським господарством стоїть завдання збільшити врожайність більш ніж на третину.

Звичайно, дідівському й прадідовському сільському господарству, розпорощеному, консервативному ніколи не досягти нових темпів. Такому господарству довелося би одвічно плентатися в хвості, якщо б у сільському господарстві не було своїх завдань перед індустріалізацією та соціалістичним будівництвом.

На зміну старому доморобному сільському господарству, росте нове могутнє, озброєне всіма досягненнями науки і техніки, сільське господарство, організоване в радгоспи, колгоспи і кооперацію.

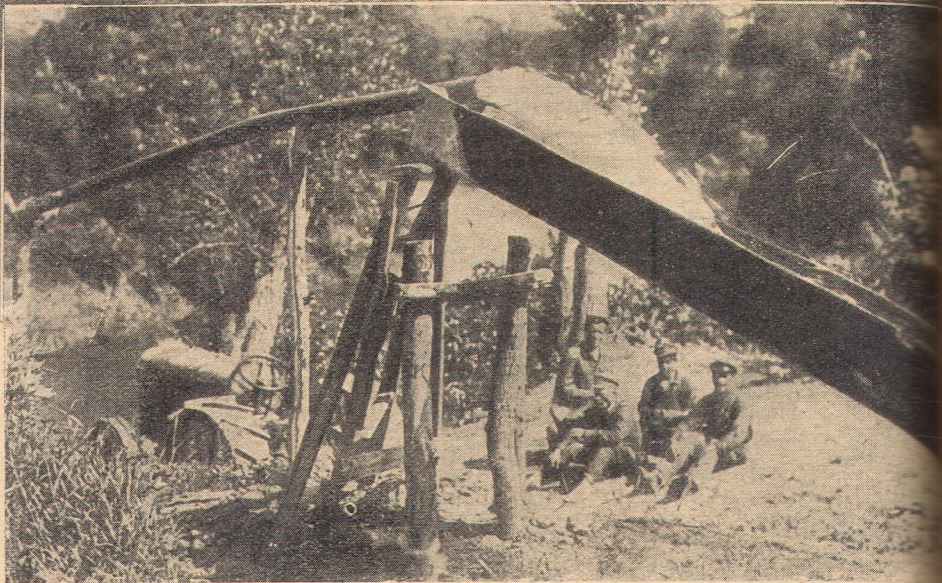
Для нового сільського господарства—для зернової індустрії, для скоршого та кращого обробітку землі, уборки і обробітку врожаю—темпи роботи коня недостатні. Потрібна машина дуже й дешева. Такою машиною для нових інтенсивних форм сільського господарства є механічний кінь—трактор.

Трактор—невтомний революціонер у сільському господарстві. Він, як то кажуть, на всі руки майстер. І справді ж, цей механічний кінь надзвичайно універсальний. На весні до трактора причепляють плуг, борону, сіялку. Він і землю з'оре, і засіє, поборонить поле, вітку зніме врожай, обмолотить, ще й в лантухи зсіпле.

Усе більше починають тепер застосовувати складні американські машини-комбайни. Вони відразу роблять усю роботу, починаючи від косіння й кінчаючи зсіпанням зерна в лантухи. І цю машину також рухає той самий трактор.

Восени трактор знов таки обробляє землю. В час, вільний від польових робіт, трактор теж не відпочиває, він качає воду для зрошення городів, перевозить вантажі—адже він рухається зі швидкістю 3-5 км. на годину,—по 20-30 підвод одразу.

С.-г. комуна „Маяк Комунізму“ Дніськ. окр. Північно-Кавк. к-аю. Відбіжний сніг, що його рушить трактор, підчас зрошення городів

Як пише один відомий німецький проф. Цандер у великому господарстві трактор можна застосовувати в безпосередній роботі сільського господарства протягом 265 днів, і то якщо не робити святими.

Але крім усіх сільсько-господарських робіт тракторів завжди буде робота підчас лагодження та прокладання шляхів. Адже добрий шлях потрібний великому господарству, і то майже, усі колгоспи і радгоспи виконують і шляхові роботи. Взявми на лісорозробленнях, вітку на будівельних роботах—усюди застосовують трактор.

Сотні тисяч тракторів допомагають індустріалізувати сільське господарство. Трактори, це є зразок переваги нової техніки над старими традиціями, переваги науки над знахарством та молитвами, що за допомогою їх ніби здобувався добрий врожай.

Цю перевагу треба було довести селу, та й зараз це доводиться переконувати цього глухі і найвіддаленіші місця, де селяне щодня моляться богів, щоб дав він добрий врожай. І слід сказати, що трактор не лише підвищує врожайність, полегшує роботу селянинові, дає йому більший прибуток, не лише закріплює нові форми сільського господарства, витискає з старі, але й вносить свою не малу частку в антирелігійну роботу.

Трактор відстоює велике механізоване господарство—радгосп або колгосп. Адже в малому розпорощеному селянському господарстві тракторіві робити нічого. Йому навіть ніде розгорнутися на вузесенькій селянській смузі. Трактор усією своєю роботою закликає до індустріалізації сільського господарства, до нових форм його і доводить скільки вони кращі й зручніші за індивідуальне селянське господарство. Швидкий зріст колгоспів і радгоспів доводить, що стальна зміна не погано вправляється з цим завданням.

Федір Кандиба

Д. Суліяшвілі

М У Р

Давид Суліяшвілі—один з найвизначніших грузинських письменників—значно зріс за останні роки.

Довгий час за царату він перебував в еміграції, звідки повернувся разом з В. І. Леніном у запломбованому вагоні.

Свої спогади про це Д. Суліяшвілі видає окремою книжкою. Друга його книжка—роман „Нагвердали“ („Пожарище“) подає революцію 1905 року. Тематика в нього переважно революційна, книжки його в Грузії вельми популярні.

I.

Він повернувся до Тифлісу—як повертаються після поразки в війні—з сумними думками, зажурений і приголомшений. Ці думки непокоїли його. Сірі, холодні, закам'янілі думки висилували його. На знайомі будинки, вулиці й стіни він дивився як на ікони, як на образи, що бачив зі сну, колись давно. Наче й сам Тифліс змінився та набув іншого вигляду. Ці тіла все ще тремтіли від їзди залізницею; в його думках ще буяли батумські картини: прощання й розлука з товаришами та надії, що мур незабаром завалиться, більшовики скоро звільнять Грузію і він знову продовжуватиме стару роботу. У вухах ще й досі дзвеніла червоноармійська пісня в вагоні:

Чуєш, сурми заграли,
Час розплати настав.
В інтернаціоналі
Здобудем людських прав.

Ще кілька днів тому він покладався на майбутнє, і весь ішов битим шляхом...

Але, коли над рідною країною розгорнулися червоні хмари, його приголомшило. Він уже не знав, що робити, до чого приєднатися. Ішов приголомшений, похнюпивши гол у, на нього лягла важка стеля. На проспекті Руставелі він побачив знайоме обличчя; подивився пильно і впізнав князівну Тамару... і в голові знову очали кружляти знайомі картини життя. Село, і на околиці села палац князя Вахтангішвілі, народжений високим муром. Частенько він підходив до воріт, дивився в щілинку на широке дворище, вкрите муріжком затінено горіховими велетнями.

Тут гуляла тоді Тамара, як молода дика коза в рідному. Високий мур роз'єднував і він не міг наблизитися до неї. Тамара, зустрічаючи його, не помічала, як він червонів і горів, як проходила повз нього. Тільки одного разу, одного одного разу Тамара помітила й посміхнулася до нього. Це було, коли—в той час у нього на верхній губі замість вусів були лише пушок—коли, закінчивши гімназію, він, одягнений в студентський картуз та мундир, повернувся на літо додому. У сусідньому селі був храм. Тамара також була там. Людські

хвилі чи власний непомітний рух примусив зустрітися їхні очі. Тамара посміхнулася до нього і запитала:

— Уже закінчили?

— Так, закінчив.

— Куди тепер збираєтесь?

— До Київського університету.

— На який факультет?

— Поки ще не вибрав.

— А вам до лиця студентський кашкет!—сказала Тамара, блиснувши очима. У нього заколотилося серце. Пригадалися і інші зустрічі. Багато часу минуло відтоді і не дивно, що спогад про неї десь завжди жеврів у ньому...

Тамара йшла у величезній юрбі як тінь, розсікала людські хвилі як лебідь. На губах була посмішка, уста розкрилися, як краєчок червоно зафарбленої хмари.

Він помітив, що вона йшла до нього.

Затремтів, захвилювався, і у всьому світі бачив лишень її очі, що мерехтіли під тоненькими повіками, та червоні губи і більше нічого.

— Батоно Леван?.. Доброго здоров'я! Ви тут? — запитала Тамара.

— Так, панно Тамаро, тут. Я залишився, не поїхав.

— А я думала, що ви вже за кордоном.

Як це? неже Тамара думала про Левана? Як це трапилося, що Тамара так звичайно, майже інтимно підійшла до Левана і заговорила до нього,—здивувався Леван.

Він так захопився своїми заплутаними думками, що ледве вимовив:

— Ні, я залишився тут. Я повинен бути вкупі з родиною, ділити їхню радість і їхню горе. Кажучи це, він навіть і сам здивувався. Така відповідь йому подобалася.

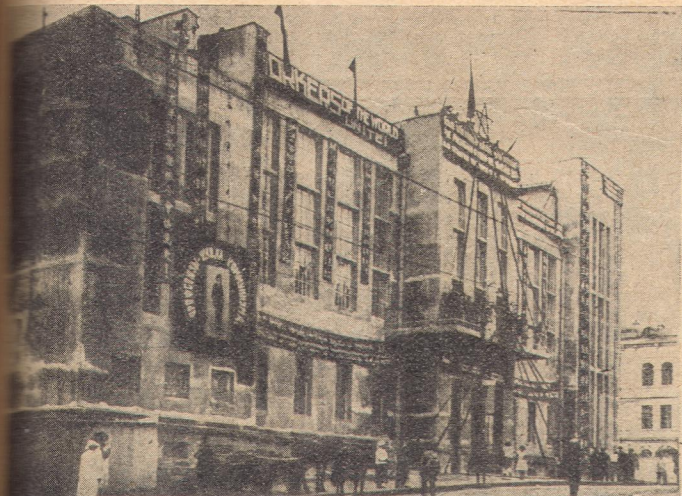
— Хоча, безумовно, все одно. Адже ж такий стан не довго триватиме.

— Нас також вигнали з села, все забрали. Та скоро ми знову повернемося туди. Мабуть і ви знаєте, що за кордоном уже поставили питання...

Князівна оповіла йому новинки з „певного джерела“.

— Так, безумовно. Багато ознак.

— Незабаром вони втечуть і ви знову візьметесь за свою

До Тихоокеанського конгресу профсоюзів у Владивостоці. На цьому фото будинок клубу водників, де провадився й закінчив свою роботу 21-го серпня цей конгрес

До Москви прибула в Німеччині делегація міністерства пошт та телеграфу, а також електрo-промислових підприємств для участі в урочистому відкритті Центрального Будинку Зв'язку

справу. Я чула, що ви мали не абияку посаду? А тепер як?—

— Ясно, тепер без посади.

— Незабаром, в найближчому часі ви повернетесь знову до своєї поважної посади... У мене є цілковита надія на це... Я більше вже не поїду на село. Набридла провінція.

Розгубленому Леванові не було про що говорити і він на її запитання:

— Одружилися вже, батоне Леван?

коротко відповів:

— Ні, ще, калбатоне Тамаро.

Леван також хотів запитати, чи побралася Тамара, але стримався.

Князівна почала оповідати й про інші новини, але вже з інших джерел: що її далекий родич одержав листа з-за кордону і там пише, що більшовики скоро залишать Грузію... а це все доводить і сон, що його бачив двоюрідний брат.

— Це неодмінно так і буде. Вони муситимуть залишити Грузію,—додала князівна. Очі їй блищали і вона зовсім близько, близько підійшла до Левана.

Леван палко дивився на її вродливе обличчя і пухнасту щоку. Тамара була зараз цілком дозріла жінка і це потужно причаровувало його. Міна думками зблизила їх. Між ними вже не було того муру і тих зачинених воріт, що колись у минулому роз'єднували їх. Нитка інтимності простяглася між ними.

Леван тремтів. Десять там захований нерв у м'язах почав плигати та якомсь дико сіпатись. Дивився на публіку, що проходила повз, сприймав шум, гудіння трамваїв, свист, галас, що ніби тільки зараз помітив. Кров почала рухатись, наче якийсь солодкий сік влили йому в жири. Йому страшенно хотілося злитися з юрбою, кинути в хвили життя, випростати знову плечі і показати Тамарі свою силу, енергію, передбачення й можливість...

Дивився він на її розтулені губи, що розливали рубінову посмішку. Ледве догадався довідатися про здоров'я родини князівни.

— Дякую. Мама добре себе почуває. Ми живемо на вулиці Кіп'яні. Заглядайте. Мама буде дуже рада. Заходьте.

— Так, калбатоне Тамаро, зайду, з великим задоволенням.

— Вулиця Кіп'яні, № 9. Чекаємо. Неодмінно заглядайте і приносьте добрі новини... А тепер, до побачення...

— До побачення.

І Тамара зникла в натовпі, розсікла хвилю гулящої публіки і зникла з очей...

II.

Після зустрічі з Тамарою щось несподіване й чудне сталося в Левановому житті. Він став якийсь неспокійний, почав неспокійно рухатися, кудись поспішати, згорблена спина випро-

сталася, почав частіше голитися, купив нову шапку, краватку, почав чистити одягу.

Часто дивився в дзеркало і здивовано помічав, що мертві очі тепер почали блищати, як язички запалених свічок.

Значить, Тамара про нього думала? Вона думала, що він, так само як і інші, поїде за кордон?.. Навіщо? Як трапилося? Чому Тамара раніше не звертала на нього уваги? Була захоплена чохоносцями-дворянчиками. Де тепер її хетні пустельні молоді люди?

Серце хвилювалося, тремтіло тіло, брав якийсь острів.

І коли на проспекті Руставелі він зустрічав Тамару, він бачив її біляве веселе обличчя, пухнасті щоки, серце дужче починало колотитися. Тамара підходила до нього, халася і весело позирала.

— Батоне Леван, не сумуйте. Незабаром прийде більшовицькому пануванню. І ми знову заживемо по-старому. А то, скажіть, будь ласка, навіщо такі обставини, як тепер? Не дай боже, щоб це ще далі тривало. Незабаром ви повернетесь на свою посаду і я більш ніколи не поїду в Тифліс.

Часто гуляючи по проспекту Руставелі, вони розмовляли про майбутнє. Леванові груди тоді наливалися радістю, довго, по поверненні додому, думки про Тамару панували над ним.

... Тамара найніжніша дівчина в Грузії... Тамара вродливіша за усіх..., шляхетна, висока, чарівна, справжня грузинка, мати в майбутньому. І я люблю Тамару... Люблю Тамару... Завжди не раз Леван, шпадіруючи в кімнаті як вовк, що його садили в клітку.

Та він не міг довго лишатися в кімнаті і знову вилітав на вулицю...

І от раз з-за рогу перед Леваном посміхнулося знайоме обличчя. Він зупинився, пильно поглянув і неначе в кінці мізковій старі образи і спогади випливали на поверхню, але усе це не міг пояснити собі, хто це стоїть перед ним, поки знайомий посміхнувся, простяг йому руку і запитав:

— Леван, не пізнаєш?—Тоді й Леван посміхнувся, міцно стиснув руку знайомого і проказав:

— Ігоре, це ти?—і два приятелі обнялися.

Їхні руки все ще стискували одна одну, вони посміхалися, оглядали одне одного, але розмови ще не починали. А скільки було що. Обом пригадувалося старе: молодість, захоплені партійна робота... потім в'язниця, заслання... далеке минуле. Вони розлучилися у в'язниці. Одного з них раніше заслано в каторгу і в того часу вони вже не зустрічалися.

— Ну, як же ти живеш?—запитав Ігор.

Руки розійшлися. Зморшки посмішок розбіглися.

— Так собі живу. Де ти був до цього часу, що я тебе не зустрічав?

ЧЕРВОНИЙ ДЕНЬ КУЛЬТУРИ В НІМЕЧЧИНІ

Червоний день культури перетворився у бойове свято революційної класової боротьби під проводом К.П.Н. У демонстрації взяло участь понад 150.000 чол. На наших фотах: ліворуч—антирелігійна пропаганда. На плакаті напис: „Релігія—опій для народу“. Праворуч—комсомол Веддінгу (робітничий район у Берліні) на демонстрації. На плакаті напис: „Ми, веддінгські комсомольці, є один з батальйонів Червоної армії“.

— Був у Росії. Повернувшись з каторги, я залишився в Москві. Потім, коли в Грузії запанувала радянська влада, повернувся сюди.

Щоб дістати цигарку, Ігор переклав з однієї руки другу свого портфеля і відкрив цигарничку, припрошуючи заглянути.

Затяглися, одійшли на крайок тротуару, щоб не заважати публіці.

— Що робиш? У партії працюєш?

— Ні, кинув будь-яку роботу, — глухо відповів Леван.

Якийсь тягар ліг на їхні ширі взаємини: щось одірвалося зало на дно, а замість нього утворилася якась холодна річ. Між друзями виріс незримий мур і розлучив їх. Цей мур заважав їм продовжувати товариську розмову. Не знали, що говорити далі. Дивилися на публіку, що проходила повз, падали цигарки. І в обох знову перед очима виплило минуле зі спогадів знову розбуркали їхню дружбу.

— Пам'ятаєш наше перше захоплення — роботу на фабриці... Який чудовий чарівний був тоді час! — порушив мовчання Леван і далеченько шпурнув недопалок своєї цигарки.

— Пам'ятаю, як же не пам'ятати.

— Пам'ятаєш наш девіз: хочеш бути справжнім соціалістом, зроби сам робітником... і ми пішли працювати на фабрику.

Спогади з минулого запалили Леванові розум, тіло почало тремтіти, заблищали очі. Перед ним пливли, як хмарки, картини захоплення революційною роботою.

Сіроблакитний світанок. В повітрі розлягається заводський гудок. Робітники поспішають на фабрику... Він і Ігор в чустах і в косоворотках ідуть з робітниками разом на фабрику. Сінична робота і розмови в робітничих гуртках. Вечорами підпільні зібрання, як ходіння апостолів на молитву в катакомби. Далі... Сграйк, демонстрації... повне захоплення нелегальним життям... потім арешт, в'язниця, знову підпілля, робота, захоплення... Спогади породили знову в колишніх друзів приемне тремтіння і якось солодко стало од цього в серцях.

Мур, що щойно став між ними, зник, і товариші знову просто подивилися одне одному в очі. Між ними знову лягло проміння дружби.

— Ти вже одружився, Ігоре? — запитав Леван.

— Ні. Я надто завантажений партійною роботою, для цього у мене нема часу.

Проміння, що лягло між товаришами, погнулося якось і знову між ними став незримий мур, що роз'єднував їх.

— Тепер мене вважають за контр-революціонера, знаєш, Ігоре? — іронічно проказав Леван. — Розумієш? Коли мене почали так величати, в моїм організмі сталися якісь чудернацькі зміни. Розуміється, серце цього не прийняло, розум так само, бо я не вважав, що це образа, але в душі щось залишилося.

Несподівана туга охопила його, обличчя похмурішало, серце стиснулося.

Глянувши на публіку, що проходила повз, йому чомусь спало на думку, що він зараз на чужині і всі ці люди ідуть повз мерця, бо до нього якось глухо пливе шум од човгання людських ніг.

Подивився на Ігоря. Обличчя йому було якесь чудне й далеке. Наче такого негарного й довгого носа у Ігоря ніколи ще не було...

Незримий мур знову виріс між ними.

— Чому ти з нами не хочеш працювати? — несподівахо запитав Ігор.

— Переважно тому, що... — зупинився і не зумів сказати того, що хотів. Потім продовжував:

— Скажу тобі... Скажу... тому, що... Грузія...

— Ну, і що ж трапилося з Грузією? Хіба Грузія не краще тепер виглядає, як колись? Хіба теперішня Грузія не є власність робітників і селян? Коли ти соціаліст, ти мусиш вірити тільки в одне. Тільки його ти повинен сприйняти всім своїм іством. Ти повинен сконцентруватися на одному, звідки потім починається щось суцільне, викінчене. Ти говориш — Грузія... Раніше й ти не бачив Грузії. Тільки тепер побачив її.

— Ні, Ігоре.

— Не ні, а так, і саме так... Раніше ти не так думав. Хіба ми не вкупі з тобою боролися проти інших партій, хіба не доводило, що не батьківщина насамперед, а робітників і селян треба захищати...

— Я й те добре пам'ятаю, що у в'язниці ти виступив проти федералістів гостріше, ніж інші, і розбив їх. Що зараз сталося з тобою?

— Ні, Ігоре. Ти жив у Росії. Ти не знаєш, як насправжки виглядає справа.

— Ні, брате. Ти став націоналістом і більше нічого. Ти думаєш, я не так люблю Грузію, як ти? І саме тому кажу, що люблю, і кажу, що вона в наших руках забуває. Буде розвиватися... Що з вами трапилося, друзі, що трапилося? Ви кажете, що ми захопили силою... Неправда... А якби навіть і так... якщо ми, прийшовши сюди, поліпшимо справу робітників і селян, хіба це зле, питаю я тебе?

Леван немов би мав дуже багато чого сказати на це. Галав, ніби те, що він скаже, знищить усі закиди. Але зараз з Ігорем він мовчав, не міг нічого сказати, і чому це так сталося, він і сам не знав.

Леван мовчав.

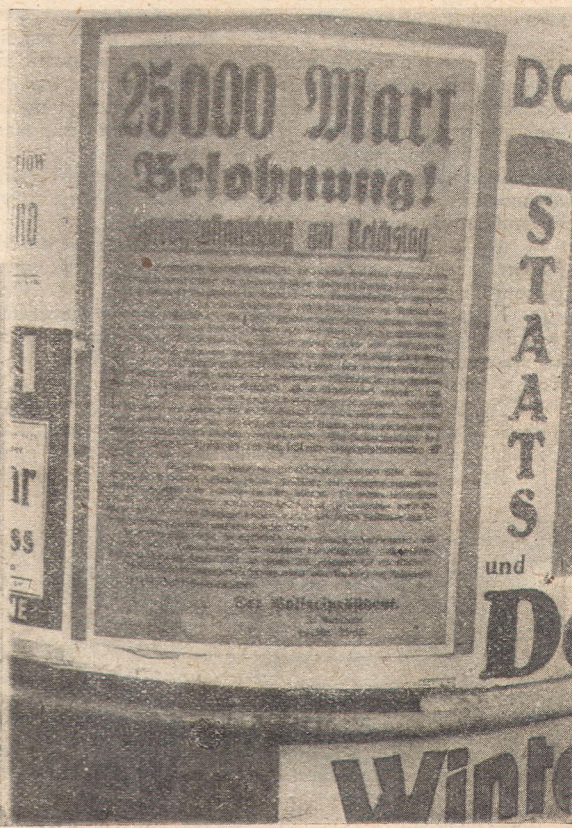
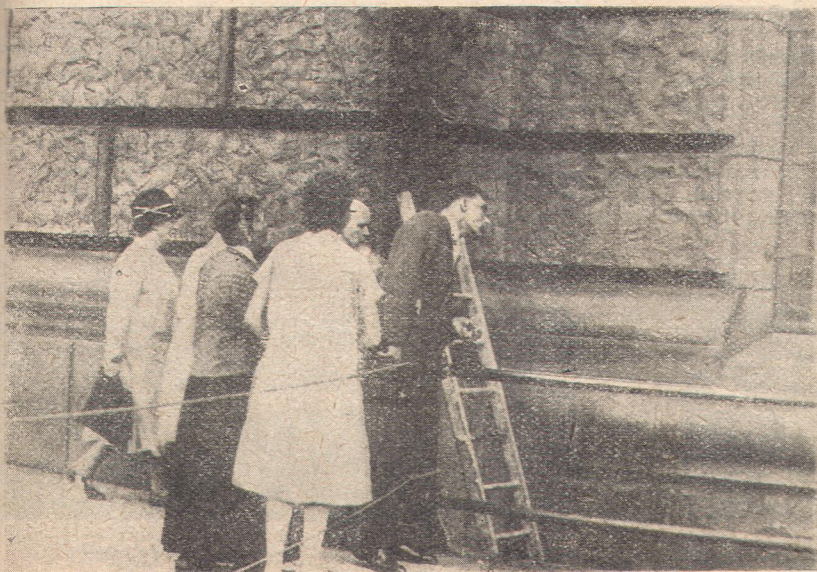
— Ні, ви збочили з дороги. Або до соціалізму, або до націоналізму; або до буржуазії, або до робітників. А вам і те хочеться і друге хочеться і тому ви гинете... та й гинете вже.

Незримий мур знову став між друзями. В Левановій голіві виром почали кружляти думки.

(Далі буде)

ФАШИСТИ НІМЕЧЧИНИ РОЗПЕРЕЗАЛИСЯ

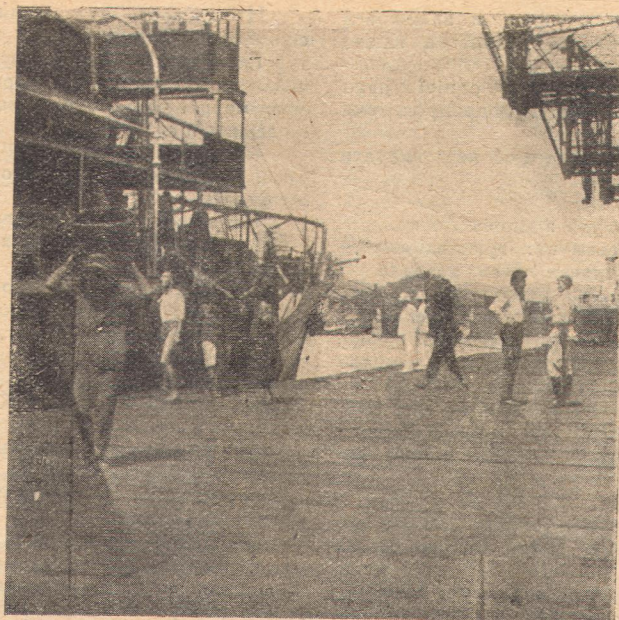
За останній час в Німеччині спостерігається ледве не одверта терористична робота фашистів, що працюють перш за все на користь важкої індустрії, яка намагається створити „сприятливі“ умови для диктатури капіталу. На наших фотах: ліворуч — місце Берлінського райхстагу, де виник вибух фашистської бомби. Праворуч — плакат з повідомленням про нагороду в 25.000 марок тому, хто знайде злочинця

Кореспонденція

М. Трублаєв

Сабанг. Вугільна пристань. Видно передню частину „Лідтке“, біля якої вантажники-малайці

Праворуч — кореспондент радянської преси розмовляє з голандським поліцеєм в той час, як моряки з льодорізу намагаються пробратись до міста

Була середина травня. Щодень сонце утікало од екватору все далі на північ. Тут під тропіками не можна сказати, що північ або південь — це та частина світу, що з неба над нею ніколи не світить сонце. На цілому півроку воно перебирається то на північ, то на південь од лінії, що оперезує земну кулю в її найширшому місці і проходить через Африку, Америку, низку островів, вкритих буйною рослинністю, дарунком чарівного підсоння, й розсипаних по трьох океанах.

Саме тепер в Індійському океані свіжі мусонні вітри ледве, ледве прохолоджують запалених моряків усіх націй, розгублених на багаточисленних пароплавах великої плавби, розкиданих на великому шляху з Європи до Індії та Хіни.

Гарячі дні змінювались такими самими душними ночами, що нагрівались тридцятиградусною океанською водою, і пересилили людей у мріях до далеких і близьких островів та материків, де можна заховатись од палючого екваторіального сонця під затишок широколистяних пальм чи густих кущів і задоволити жагу льодовим пивом або смачним кафе-глясе через соломинку.

На чотирнадцятий день океанської подорожі вахтений штурман довго вдивлявся через бінокуляр у обрій, щось вишукуючи в напрямку нашого курсу. На столі у штурманській рубці лежала чергова карта і на ній той курс, позначений червоним олівцем, впирався в маленький острів розташований у кількох милях од Суматри. В англійській дощці цей острів можна знайти написом „Пульо Вех“ — Острів Вех.

За дві години одинадцятимильного ходу ми йшли повз гористий берег, вкритий розкішною рослинністю. Суцільна буйно-зелена поверхня вкривала ці горби, такі одмінні од чорних пустельних горбів Піріму та Адену. Дев'яносто пар очей не одривались од цього чарівного зеленого краєвиду й пили фарби пальмового суходолу. Зелена оаза серед водяної пустелі милувала вас так, що навіть найсварливіші забули своє постійне заняття і притихли.

Проминули кілька горбів і завертаємо за невеличкий виступ суходолу, щоб увійти до бухти.

Берег зовсім близько. За півтори хвилини шалюбка доставила б нас аж туди у пальмовий гай, такий зелено-життєрадісний, залатий соняшним промінням.

Хтось уже бачить серед пальм отару мавп і йому вторить голосний сміх та запитання чи не глянув він у люстро.

Ліворуч залишається пловучий док, ген оддалік під тим берегом сонний гідроплан на поплавках, ближче маленьке військове судно, за допомогою напівголих малайців швартуємось до бочки.

Порт-Сабанг, 103 білих і кілька тисяч малайців складають його населення. Місто визирає з пальмового лісу. Відтілює здається, що це зовсім не місто, а звичайнісінький лісовий хутір, принаймні з согнею дерев на кожну будівлю.

За півгодини „Лідтке“ пришвартовується до пристані вугільних складів, двадцять сім складів протягнулись вздовж берега. Справедливість вимагає звати їх не складами, а просто повітками, що під ними зсипано вугілля. Вантажники малайці та хінці з великими кошиками на спині топчуться до пароплаву. В цих кошиках носять вугілля. Техніка невисока для такої великої вугільної станції, як Сабанг.

Біля „Лідтке“ три вартіві малайці-поліцей у брилях з широкими крисами та кривими коротенькими шаблюдами. Старший над ними голандець з одвією нашивкою. Вони вартують, щоб ніхто з нас не втік на берег. Такий дозвіл дістали лише капітан, старший помічник та старший механік. Другого дня його дали ще двом закупникам.

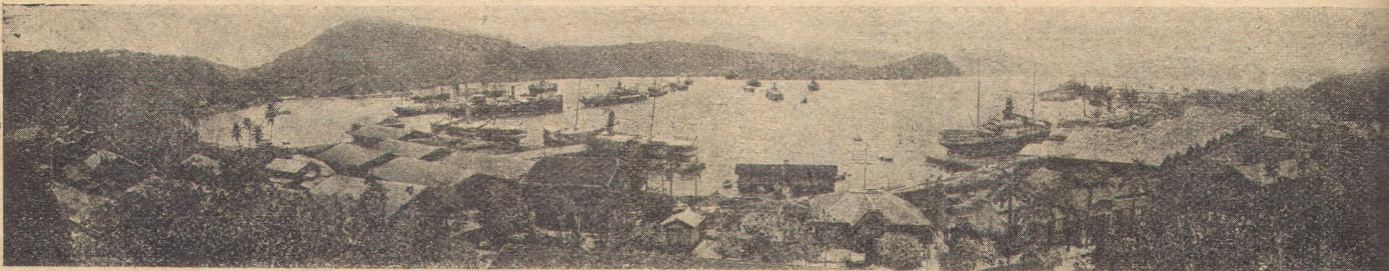
Ми добре вивчили цих поліцей. Вони змінюються тричі на день. Ми певні, що в той час, коли він ломаною німецькою або англійською мовою намагається втокмачити комусь з наших „лінгвістів“ потребу приєднання Бельгії до Голландії, ми спробуємо утекти до міста.

Гірше двох других. Один типічний червонопикий голандець не знає ні німецької ні англійської, в жодні розмови з нами не встраєває, лише сердито гукає, коли хтось з наших сплигує з палуби на пристань і робить кілька кроків уперед. Другий зразу попав під підозріння чи не з білоемігрантів він і коли б він справді розумів би руську мову, то міг би наслухатись чимало „компліментів“, призначених спеціально для нього.

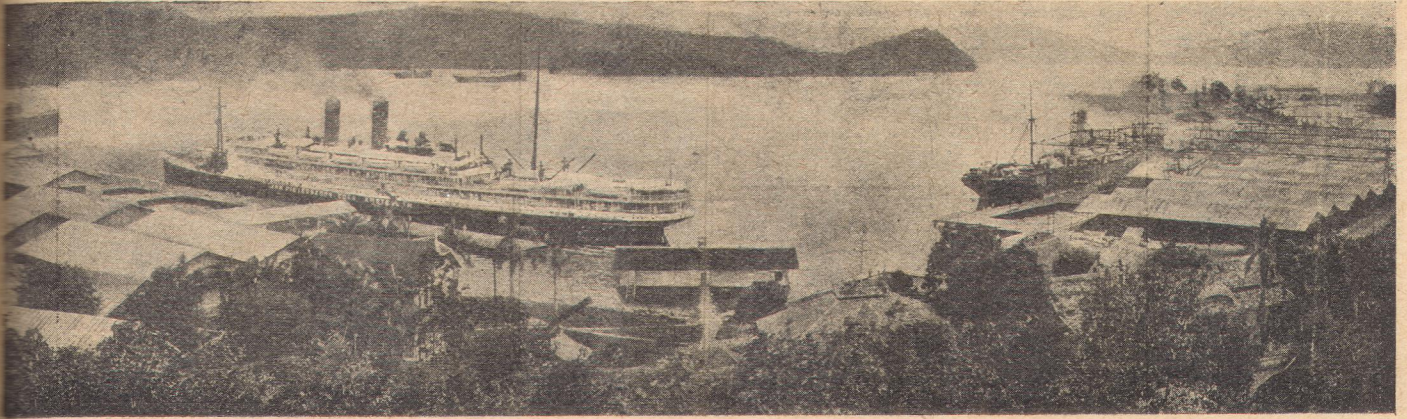
Двоє наших кочегарів сиділи на березі під вугільною повіткою і контролювали малайців-вантажників. Час од часу хтось вибігав їм на зміну або носив олівець, папір чи шклянку води, на мигах доводячи поліцейові, що це конче потрібно.

Ці коротенькі екскурсії в кілька кроків по березі спонукали багатьох на невдалу втечу.

Вечером першого ж дня, коли зовсім смеркло, кочегар Спірка змився на берег.

Загальний вигляд гавані в Сабангу

Вигляд одного з кутків гавані в Сабангу

А на ранок уже півекіпажу ладналось приспати увагу поліцаїв. Один за одним виходили на берег і простували до вугільних повіток, а відцїля хто спокійно, а хто похапцем повертали у ближній завулок. Але коротке сюрчання свистика й малаець, тримаючись рукою за держак коротенької шаблі, кидався за утікачем, раз-у-раз повертаючи назад.

Для того, щоб прорватися крізь поліцайську загорожу, одягались на всі фасони. Хто виряжався у білому парадному костюмі, фетровому брилі та шовковій краватці, а хто витягав саму подерту і найбруднішу робу та замазувався вугільним пилом, щоб зійти за малайця-вантажника.

Але чимало на палубі було реготу, коли на пристань зійшло дві зовсім незнайомих загадкових постаті, що на них одразу звернули увагу всі поліцаї.

— Хлопці, що то за мішанина черкаської молодиці з радянським лабазником.

Це запитання стосувалось однієї з цих загадкових постатів. Білий тропічний шлем, русава борода, косоворотка, у руках біленька кишенькова хустинка і на ногах лакові капці—такий вигляд був цієї людини, коли її змїряли з голови до ніг. Вона зоволі, під пильними поглядами поліцаїв шпацірувала вздовж пристані, все далі й далі відступаючи од „Лідтке“.

— А цей шкалик.

Ледве стримався, щоб не гукнути, механік Пилип Іванович, коли друга постать почала пливати біля вугільної кучі. „Шкалик“ був людина низенького росту в білих туфлях, сірених штаних, непомірно довгому й непомірно товстому для тропіків синьому піджаку й такому ж великому чорноморському кашкеті, що сповзав своєму власникові на очі, прикрашеному форменим радторгфлотівським гербом.

За „черкаську молодицю“ правив кіно-оператор Радзіховський, а за „шкалика“—співробітник „Комсомольської Правди“—Корольков.

Коли перший викликав у поліцаїв досить тривожний вигляд, то побачивши другого, молодий голяндець так голосно зареготав, що того реготу не почув лише сам Корольков, вся увага його була сконцентрована на тому, аби своєчасно „змитися“ за ріг вугільної повітки. В той момент, коли поліцаї кинулись затримувати Радзіховського, Королькова не стало. Лише годин через три чи чотири його, всього спітнілого, стомленого, але й надзвичайно радісного, доставили на „Лідтке“ під конвоем поліцаїв.

Він небагато розповідав про свою одисею. За рогом вугільної повітки метнувся у другий бік, натрапив на автомобіль з малайцем-шофером. Сів на мигах, та за допомогою кількох німецьких слів, наказав їхати. Проїхався по острову, бачив красиві пальмові гаї, чудесне гірське озеро. В одному місці випив склянку поганючого пива, за що мусив оддати долара.

Потім, коли шофер повернув до міста, на першому ж кварталі його затримав поліцаї. Після довгої, знов таки незрозумілої, розмови йому дозволили купити кілька листівок з краєвидами Сабангу і в „етапному“ порядку, передаючи з рук до рук, доставили на судно.

Ще одному кочегарові з кошиком, позиченим у малайця, на спині вдалось пробратися до міста. Решту завернули, в тому числі і мене, коли я уже опинився за рогом повітки.

У Сабангу вперше ми поласували кокосовими горіхами, завбільшки, як кавуни, з твердими як камінь кісточками. Розмір такої кісточки, як середня тиква. У тій кісточці склянка молока і грам сто смачної внутрішньої душпини. Ми взяли цих горіхів на дорогу сотні дві чи три. До них свіжих ананасів та зеленкуватих бананів, аби останні вистигли по дорозі на пароплаві.

Малайці почастували нас бетельом і заплювавши кров'яними плювками усі плювачки, ми були ради залишити Сабанг. Ця радість після Стамбурга була постійною для нас у кожному порту.

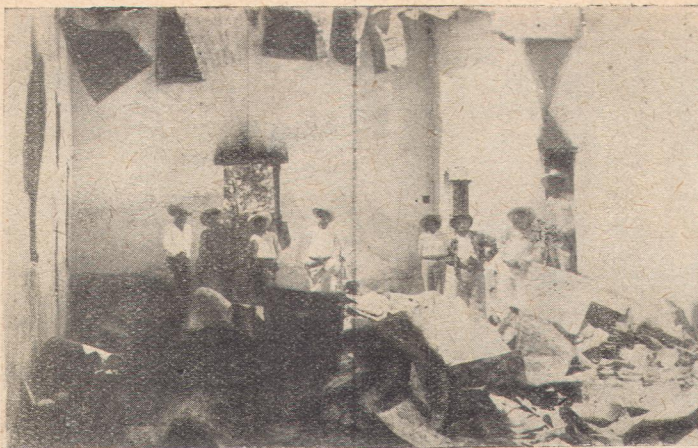
Повнісінько набитий вугіллям льодоріз ждав лише на телеграми з Лондону та Москви.

Телеграми було одержано і ми рушили.

Над островом і бухтою простяглась хороша місячна ніч. Таємниче визирали горби у світлі місячного сяйва, вони наче товкали щось потрібне, але невідоме нам. Стежкою старовинного срібла ховалось місячне сяйво у морі, а за поворотом з бухти звилі радісно заплюскали у борти „Лідтке“, наче зустрілись із старим другом.

В одному з наступних №№ „ВСЕСВІТА“ ми подамо останній нарис т. Трублаїні з його подорожі до острова Врангеля. Льодоріз „Лідтке“ тепер вже досяг своєї мети, а це саме обриває поштовий зв'язок з експедицією. У найближчому номері „Всесвіта“ друкуватимемо „ШТОРМ У ХІНСЬКОМУ МОРІ“.

На нашій обкладинці—кадри з маневрів. Фота Овзера.

Фашистська реакція в Мехіці
Зруйнована фашистами зала засідань профсоюзу в Сінкис-Мінас, штат Халіско в Мехіці

Підсумки XV Мюд'у в Польщі
Допит заарештованих комсомольців, що брали участь у страці. На фоті—сценка в варшавській поліції

ДЕНЬ ЧЕРВОНОГО СПОРТУ І КУЛЬТУРИ В БЕРЛІНІ

Недавно в Берліні відбувся, влаштований комуністичною партією Німеччини, день червоного спорту і революційної культури.

Цього ж таки дня реформістські лідери профсоюзів намагалися організувати «день німецьких профсоюзів», але ж вигадка ця не мала навіть більш-менш значного успіху.

В той час коли на заклик ком-партії Німеччини відгукнулося понад 150.000 робітників, до реформістських лідерів привідналося лише кілька тисяч чол.

150.000-на армія прихильників комуністів з численними прапорами пройшла по робітничих кварталах Берліну.

Присутність серед демонстрантів кількох сотень чоловік,

одягнених у заборонену форму червоних фронтовиків, викликала палкі овації. Демонстранти співали «Інтернаціонал» та марш червоних фронтовиків, оркестра грала марш Червоної армії.

Демонстрація тривала понад 4 години. Населення, вишикувавшись шпалерами, радо вітало демонстрантів. Величезне поле в Рербергу ледве вмістило всіх демонстрантів. День червоного спорту й культури якнайкраще доводить про великий вплив компартії Німеччини на широкі трудящі маси.

Успіх дня Червоного Спорту й культури доводить, що гасла комуністичної партії приваблюють все більш маси німецьких трудящих. Вони готові до рішучих боїв з капіталом.

На наших фотках—демонстрація у Веддінгу (робітничий квартал Берліну), на плякатах: «Захищайте Радянський Союз» та «Геть заборочу „Роте Фане“»

УКРАЇНЦІ НА ТЯНЬ-ШАНІ

Нарис П. Жолтовського

Наприкінці минулого сторіччя безземельне та малоземельне українське селянство примушене було через перенаселення переселятися та емігрувати. Царський уряд, що провадив колонізаційну політику, розселяв українців (адже їх за царату вважали „майже за росіян“) по диких місцях Сибіру, Алтаю, Приуральських степів. Великими валками посунули за тисячі верств у далекі невідомі краї селяне Київщини, Полтавщини, Слобожанщини, Поділля, Чернігівщини, кинувши свою перенаселену, поміщицьку батьківщину. Невеличкий гурт українських переселенців опинився в Середній Азії, в горах суворого Тянь-Шаня. На межі Тянь-Шанських гір та родючої Ферганської долини, між узбекськими кишлаками та киргизькими кочовками, біля міста Джелалабада вони заснували села Богоявленку і Спасівку, біля міста Намангана—село Успенівку.

Наманган та Джелалабад невеличкі, типові середньо-азійські містечка з гучними, яскраво-кольоровими базарами, чайханами, караван-сараями. В базарні дні з'їжджається сюди сила народу. Верхи на конях, ішаках, волах їдуть поважні узбеки в білосніжних чалмах та киргизи в характерних повстанних шапках, у теплих, бавовняних халатах. Поволі рухаються двоколісні гарби з незвичайним для європейця, сажневого діаметру, колесами. Серед цієї барвистої юрби несподівано то тут, то там чути українську мову, видно іноді вишиті жіночі сорочки, а по караван-сараях разом з узбекськими гарбами стоять вози-драбняки. Це українці-колоністи також приїхали на базар. З ними можна поїхати до села. Коли б не чорний краж на обрії, можна зовсім забути, що знаходишся

Стара глиняна фортеця в Кетмень-Тюбі

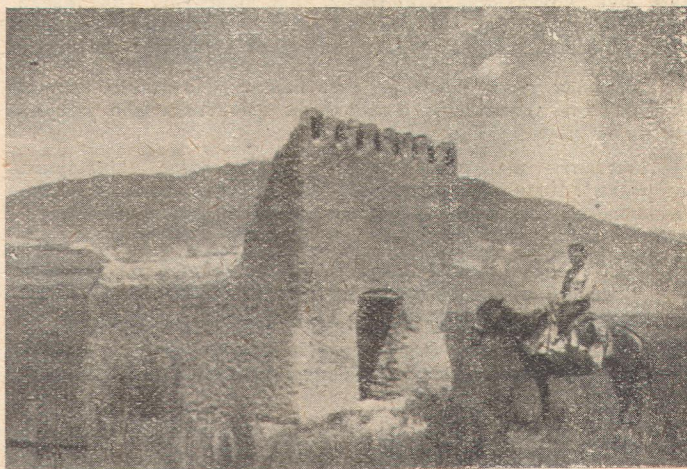
в Середній Азії, а не донебудь на Полтавщині, чи Київщині. Широкі вулиці обсажені сріблястими тополями. За ними ховаються чисті, білі українські мазанки, криті в чотири скати очеретом з підведеними червоною глиною вікнами та дверима. Ці хатки різко контрастують з околицьними жовто-глиняними, з плоскими дахами, кибитками узбеків. Двір також зберігає характерний український розподіл, огорожений іноді екзотичним для цієї місцевості плетнем. Виселенці на чужині відтворювали по можливості обстановку своєї далекої батьківщини. Населення завзято господарює, протягом років при звичаївши до кліматичних умов, до поливного господарства. Сюють переважно пшеницю, мають і молочарські господарства.

Але найцікавіша українська оселя це Кетмень-Тюба. Закинута в Тянь-Шанські гори, сполучається вона з культурним світом лише в'ючними стежками. Півтора-двасті кілометрів відділяє її від залізниці, телеграфу, навіть звичайної колісової дороги. Найліпше до Кетмень-Тюби потрапити з Джелалабада, адміністративного центру цього краю. Дорога скоро за містом входить в гори. Спочатку це порівняючи невисокі пагорби, що як велетенські хвилі збільшуються в напрямку на схід. На другий день вже йдеш глибокими щілинами серед диких скель та лісів. Треба подолати 3 перевали, на яких подекуди влітку лежить сніг. За перевалами розлягаються широкі високогірні долини. Тут розгортаються перед очима широченні на сотні кілометрів, дикі, величні й суворі, випалені сонцем в жовто-золотих, світло-брунатних тонах перевали німих гір, вкриті маревом долини. В одній з цих долин, де протікає

Українська хата в Кетмень-Тюбі

Нарин (верховина великої річки Середньої Азії Сир-Дар'ї), поблизу групи одвічно мертвих соляних гір, закинута Кетмень-Тюба. На всій 200-кілометровій дорозі, крім кількох українських хуторів-пасік, нема осідлого житла крім киргизьких зимовників—глиняних будинків з плоским дахом без вікон та мазарів—могил киргизьких святих та родоначальників племен. Весну, літо та осінь зимовники мертві, їх господарі всі на кочовках („джелю“). Лише на зимовках, що належить баям, живуть іноді наймити—(„бічера“), що доглядають за невеликими посівами кукурудзи, бавовни. Баї визискують бічера, бо бічера не тільки наймит—робоча сила, але й родич бави й належить до одного з ним роду. Бай є старшина цього роду. Байська експлуатація міцно вросла у відсталій родинно-кочовий побут киргизів. На високих горах біля перевалів, що лише на 2-3 місяці вільні від снігу, кочують серед літа киргизи. Тут найліпші, найсвіжіші пасовиська. Високо майже під хмарами стоять повстані юрти. Мандрівник європейець не може розраховувати на киргизькі харчі. М'ясо як повсякденну їжу мають лише баї. Решта живиться переважно „джармою“ (пиво, зварене на воді кукурудзяного борошна); в юртах бруд. Киргизи надто неохайні. Більш ніж 50% хворі на правці. Серед цього кочового оточення живуть 120 дворів українського кетмень-тубинського населення. Оселилися вони тут на початку цього століття, біля старої калмицької фортеці, на вільних землях. Уряд сприяв переселенцям, він був зацікавлений в осідлій оселі серед кочовників киргизів. Але киянам, полтавчанам, слобожанам важко було при звичаюватися до нових умов життя. Суворий клімат з п'ятидесятиступневою спекою влітку, з суворими сибірськими зимами. Пропасниця кілька років виснажувала переселенців. Незвичайно швидко для українця течія Сир-Дар'ї щороку забирає не один десяток втоплеників. Паромами не завжди можна через неї переправлятися, через те здебільшого переправляються через неї, тримаючись за хвіст коня. І за 3-4 хвилини переправи прудка вода відносить коня майже за кілометр униз. Сила плазунів, гадюк є в горах та джунглях.

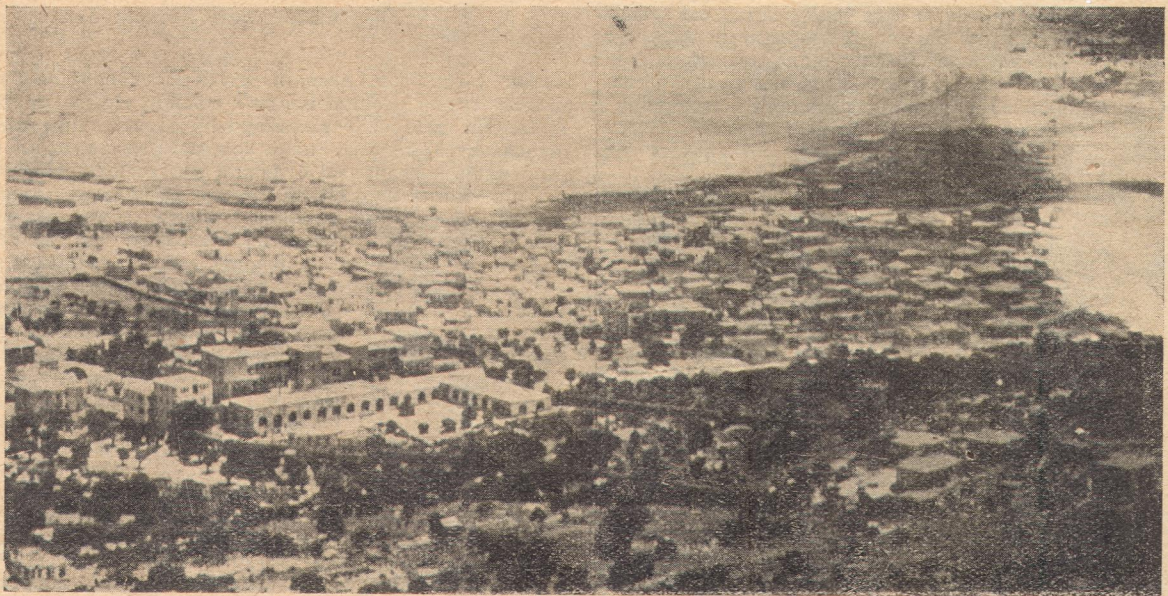
Киргизький мазар (гробниця); поруч українські поселянці

Є скорпіони, фаланги, каракурти. Налітає іноді сарана. Але по волі згодом приживаювався український селянин до всього цього, поволі будував своє господарство. Приклад осідлого населення позитивно вплинув на киргизів. З'явилися в них невідомі до цього коси, серпи, стали вони орати цілину під поля, осідати на зимовниках. Кетмень-Тюба зі своїм базаром, лікарнею стала певним культурно-економічним центром киргизів.

Революція глухою луною прокатилася по диких горах. Поки тривала громадянська війна, тут панувало зняття баївської контр-революції — басмачі. Натурально, що басмачі не полишили поза своєю увагою купку зайл-європейців. Тричі сотні кінних басмачів насакували на Кетмень-Тюбу, тричі озброєні селяни одгоняли їх. А за четвертим разом довелося таки лишити на призволяще своє майно та господарство і тікати з гір. Лише за рік, коли басмачів було приборкано, повернулись вони до своїх домів, але не застали їх порожніми. Баї заселили їх бідняками кашгарцями, що переселилися сюди з-під хінського кордону. На кожному ґрунті стало 2 господарі, на кожній садибі 2 хати. Одна українця, друга кашгарця. 9 років точилися суперечки і судові справи, що припинилися лише

тепер. Кашгарцям нарізали нової землі і українські садиби за певну грошову компенсацію (за кашгарські будинки) передали цілком старим власникам. Район Кетмень-Тюби з околицями є район колосальних природних багатств. Родючий ґрунт дуже нечаминий для бавовни, гори мають силу руд та мінералів. Кустарними засобами здобувають срібло, золото, нафту, цинк. Економічну вагу цього району цілком урахував радянський киргизький уряд. У Кетмень-Тюбі організоване Бавовняне Товариство. Коли прокладуть шляхи, тут почнеться нове промислове та культурне життя. І українська колонія Кетмень-Тюба — наочний приклад вищої від кочівницької хліборобської культури. Без національного антагонізму, разом з киргизами працюють українці над кращим майбутнім дикого покіння краю.

Культурні потреби української людності, як національної меншості, ніяк не задовольняються. Не тільки нема української школи, нема навіть українських книжок та часописів по хатах-читальнях. Нема ніякого культурного зв'язку з радянською Україною, хоча місцеве населення надто цікавиться життям далекої батьківщини.

До подій у Палестині. Місто й порт Хайфа, що його обстрілювали англійські панцерники

ІМ'ЯМ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

К. Нович

Покоління нинішніх імперіалістів відрізняється від своїх дідів одною виразною ознакою — величезним лицемірством. Англійський імперіалізм за часів мекдоналдових і чемберленових діяв був брутальний, жорстокий, але одвертий. Повставали індуси — військо його величності вогнем і мечем проходило Індію. Повстанців прив'язували до гармат і розстрілювали.

За наших часів усе це роблять інакше. Повстання ніколи не називають повстанням, а заколотом фанатиків або комуністів проти порядку й цивілізації.

Повстання ніколи не приборкують, а лише „ліквідують непорядки“. Коли воєнно-польові суди розстрілюють повстанців пачками, — міністри виступають з промовами про справедливість і мир.

Коли треба захопити нову країну, то не просто кидають туди військо, а підбурюють за допомогою золота й провокації до повстання проти ладу, що імперіалістам не подобається.

Колись полковники Ловренси тільки командували полками, а за наших часів маскуються під арабських шейхів та афганських святих.

Сучасний імперіалізм — це приємна посмішка на обличчі й гострий ніж у кешені.

Палестинські події — яскрава ілюстрація до сучасного імперіалізму. Англійським імперіалістам потрібна Палестина. Пале-

стина лежить біля Суецького каналу, найважливішого військово-стратегічного опірного пункту дій англійської флоти. Суецький канал, як відомо, є найкоротший шлях до Індії й до інших англійських колоній, цим сказано все.

У Єгипті вже давно неспокійно. Можна сподіватися багатьох неприємностей. Палестина тоді повинна стати місцем концентрації англійського війська проти Єгипту.

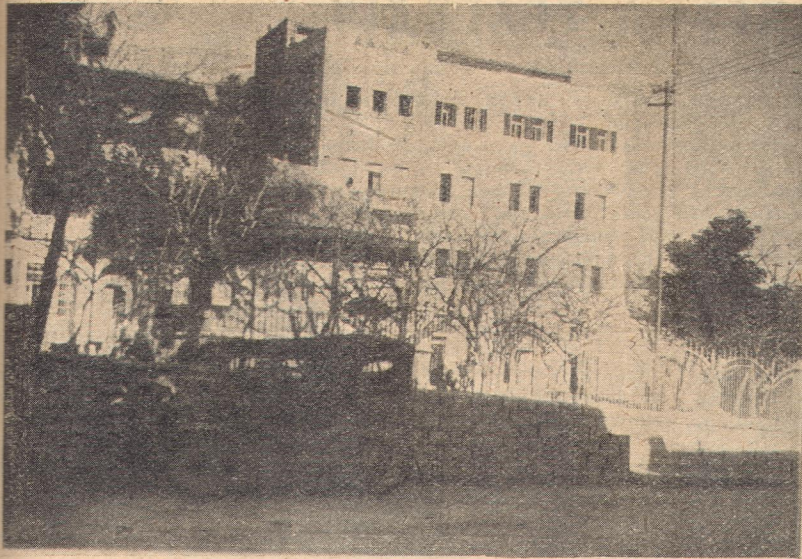
Отже, Палестина конче потрібна англійським імперіалістам. Але в Палестині живуть араби, що не дуже люблять імперіалістів. Між арабами, єгипетськими й індуськими націоналістами існують міцні зв'язки.

За часів Піга справу розв'язали б просто: висадили б військо, перебили б кілька десятків тисяч арабів й оголосили б Палестину новою перлиною у короні його величності короля.

За наших часів роблять інакше: згадують, що Палестина колись належала євреям, притягають на службу єврейський національно-буржуазний рух — сіонізм і заявляють:

— Ім'ям найвищої справедливості ми готові сприяти утворенню „єврейського очага“ в Палестині. Коли Ловренс часів війни був арабським шейхом, то лорд Бальфур, англійський міністер закордонних справ, став сіоністом.

Починається термінове переселення євреїв до Палестини. Піддурені сіоністами десятки тисяч єврейських родин, серед

Будинок нової лікарні в Єрусалимі, сюди було приставлено десятки поранених підчас кривавих подій у Палестині. Праворуч — „мур плачу“

них багато і трудящих, переселяються до Палестини, вважаючи, що там на них чекають молочні річки й медові береги, що так поетично описані в біблій.

Молочних річок пересельці в Палестині не знайшли, а що до берегів, то вони здебільшого пісочані, та й до того ж належать корінному населенню — арабам.

Починається жорстока боротьба за землю. Сіоністські ватажки всілякими способами позбавляють арабів їхніх земельних ділянок.

Влада сприяє сіоністам, бо керує Палестиною Англія, що має від Ліги Націй на це мандат. Зрозуміло, що й без мандату Англія могла б володіти Палестиною, але сучасні імперіялісти вважають за вигідніше маскуватися.

Цей мандат ніби від імені Ліги Націй дозволяє Англії розигрувати роль стороннього наглядача, що ніби в палестинських справах не дуже зацікавлений. Коли Англія й взяла на себе керівництво, то це ніби лише тому, що дуже любить єврейський нарід й допомагає йому збудувати свою державу.

Під маскою друга єврейства, Англія фактично колонізувала Палестину. Сприяючи переселенню євреїв, англійські імперіялісти зміцнюють свій тил, бо єврейські пересельці примушені спиратися на Англію, щоб захищатися від арабів. Щодо арабів, то Англія намагається скерувати їхню зненависть не проти себе, а проти євреїв.

Криваві сутички в Єрусалимі, що перекинулися до цілої Палестини й викликали заворушення серед арабів цілого Сходу, є одна з чергових провокацій англійських імперіялістів, що намагаються визвольний рух арабів скерувати на шлях національної ворожнечі з євреями. Проти-імперіялістичний рух, що охоплює все ширші маси арабів, є серйозна загроза для англійського панування на Сході. Напади арабів на євреїв були можливим ланцюгом рішучих виступів проти англійців. Поруч з нападами на єврейські колонії араби почали нападати на англійські казарми й на поліцію.

Араби з Сирії й інших країн почали організовувати загони, що переходять до Палестини для участі в боротьбі.

Англійська буржуазія поспішно кинула до Палестини великі військові сили, багато танків і аеропланів. Арабифанатики б'ють невинних євреїв. — Ім'ям цивілізації захистимо їх, — декламує лорд Альфред Монд.

Розигруючи з себе захисників цивілізації, англійські імперіялісти розправляються з визвольним рухом арабських мас, що визнають потрібний гніт: сіоністських ватажків, арабських землевласників й англійських колонізаторів.

Рух арабів скерований і проти тих представників арабської буржуазії, що шукає компромісу з Англією.

Біля „муру плачу“ в Єрусалимі

Сутки в Палестині сигналізують пожежу: повстання проти всіх імперіялістів на Сході. Про це свідчить і рух арабів у французьких колоніях, і відгуки на палестинські події в Індії.

Освітлюючи події в Палестині, як звичайний прояв ворожнечі арабів до євреїв, буржуазні газети свідомо брешуть. А декламація про оборону єврейських інтересів в Палестині є лише ширма для карної експедиції.

Палестинська компартія, викриваючи провокаційну політику імперіялістів, закликає трудящих євреїв і арабів об'єднати свої сили для виступу проти спільного ворога, що, користуючись з національної ворожнечі, все більше поневолює їх.

Зародки такого єдиного фронту трудящих вже наявні були 1-го серпня, коли в демонстрації проти імперіялістів йшли в одних лавах і під одними прапорами єврейські й арабські трудящі.

Поки не буде такого єдиного фронту „мур плачу“ в Єрусалимі ще не раз буде свідком сліз і свіжої крові, що летять крізь, де панують імперіялісти.

АМЕРИКАНСЬКА ТРАГЕДІЯ

Стаття, що ми її подаємо нижче, належить перу відомого американського журналіста, редактора поширеного журналу „Американ Меркюри“—А. Менкена.

Автор далекий від марксистської аналізи, він являє тип радикального інтелігента й готовий був би примиритися з плутократією, коли б і вона була інтелігентною.

Але загальна характеристика духовного життя Сполучених Штатів, відсутність болю за наявності демократичнішої конституції, шимі, що панує над усіма розвагами, регламентація життя в інтересах капіталістів—все це правдиві рядки, з якими варт ознайомитися нашим читачам. Особливо цікаво те, що статтю написав не якийсь ліберальний європейський журналіст, а саме американець. Тут подається не враження від мандрівки, а довгочасні спостереження людини, що сама вариться в казані „американських вільностей“.

Редакція

Коли б слідкувати за теорією, американці повинні бути найщасливішим народом світу,—може, найщасливішим народом з відомих історії. Вони мали користь із світової війни, коли, не розбираючи, обдирали друзів і ворогів і тепер багаті над усяким уявленням. Вони оточені з усіх боків великими морями так, що жодний супротивник, навіть ціла група супротивників не можуть учинити їм шкоду, і вони оселяють велику й родючу землю, де багато ще вільного місця; вони, як ніхто, здатні до механіки й виконують переважну частину роботи машинами; і кінець-кінцем—вони походять з гарної раси й у цілому здорові й міцні.

Цілоком помітно, що я не зазначаю волю серед їх благ, не тому, що забув. Дійсно, вони за нашого часу володіють цим менш від усякого іншого цивілізованого народу, дійсно, ця недостача переважає усі їх привілеї й робить їх неспокійними й нещасними. Більшість з них загубили уся радість життя. Їх піддано під суд поліцаїв, як жодний інший нарід з самоврядуванням, і тиск збільшується день у день. Коли далі піде так як іде з початку цього сторіччя, то „вільним“ американцям, що їм колись усі заздрили, у наступному поколінні залишиться прав не більше від арештанта в комфортабельній в'язниці. Більшість європейців вважає prohibition*) за однину перебутного божевілля, що взагалі причинно не зв'язане з американською культурою.

Це прикра помилка.

Prohibition також типічна для нової Америки, як і авто Форда.

З початку сторіччя ведеться гарячий бій з старими вільностями народу: його розпочали магнати індустрії, що бажали зневолити покірний і дбалий пролетаріат, а продовжувала сила релігійних фанатиків, що ними аж кишить країна. Магнати й фанатики, з'єднавши свої сили, опанували тепер усю країну.

Їх репрезентують такі особи, як Джон Рокфелер, як Себастьян-Крезж—мільйонер десятициентових універмагів і вмерлий суддя—Ельберт Барі—голова сталеного тресту. Люди такого роду сполучають надзвичайну зажерливість з релігійними поняттями півблагенських фермерів. Вони виходять з найглибших низів і не зважаючи на свої велетенські багатства ніколи не мають смаку до занять й розваг цивілізованих людей. Американську культуру свого дня вони вілкують якнайточніше. У першу чергу вона ощадлива й моральна. Її перша й найважливіша мета—

*) Заборону спиртних напоїв.

збирати гроші—гроші й ще гроші. Заради цієї мети вона готова поступитися усім іншим, навіть користю, вільністю, гарантованою громадянами Bill of Rights. Коли, наприклад робітник А.

а'є пару шклянок пива й тому святкує, тимчасом як потрібна його праця, так—треба заборонити пити пиво робітникам В, С, Д і Е.

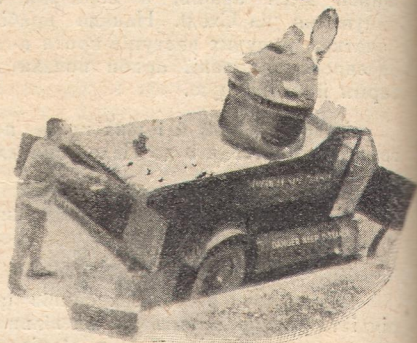
Коли читання тої або іншої книжки дурить голову дочці якогось робітника, так що вона мріє про голівуд, замість того, щоб працювати на фабриці сорочок, то всі книжки повинні проходити цензуру поліцаїв. Коли визначення засад біології спричиняється до того, що молодий селянин починає глузувати з теології, бо вона навчає, що його обов'язок виконувати рабську роботу на базовній пряділці, так закон повинен заборонити вивчати еволюційну теорію, і коли чужоземці привозять з батьківщини революційні ідеї про волю, так треба заборонити їм в'їзд до країни, і ще більше тубільців повинно загнати у неволю, щоб виконувати брудну працю.

В жодній іншій країні світу немає такої міцної плутократії як в Америці. Вона вирішає вибори президента, проголошує законодавчий кодекс і тримає суди в своєму цупкому кулаку. Це було б ще не найгірше, коли б ця плутократія була інтелігентною. Але вона не інтелігентна, вона тільки хитра.

Її єдина мета—записувати все більші й більші прибутки. Для духовних цінностей вона не знаходить пристосування й тому не поважає їх.

Вона охоче згоджується гарно оплачувати своїх рабів, бо вона знає з досвіду, що вони тоді будуть покірливі. Але вона настоює на тому, щоб вирішати способи, за якими вони витрачають свої заробітки, і все, що скидається на сердечну й невинну радість життя, вона ставить поза законом.

Оскільки вона контролює всю виховану систему країни, не виключаючи і університетів, то губить кожну освіту, що не є чисто утилітарною, і намагається придушити всі ідеї, що викликають сумніви в їх авторитетності. В цьому нові університети йдуть поруч з старими. Гарвард тепер, переважно, є заклад для фабрикації бухгалтерів і продавців. Його вчених відтиснюють назад, а багато з них і зовсім залишають його, їх місця обіймають дбалі молоді агенти плутократії, що бажать лише одного—стати „корисними“ громадянами, себто

...Її єдина мета—записувати все більші й більші прибутки... (Панцерне авто, що ним перевозять гроші до банків)

...Їх піддано під суд поліцаїв... (Заарештовують в найбрутальніший спосіб керівника страйку текстильників—Петра Загеліяса)

...Prohibition також типічна для нової Америки... (Депутат конгресу Джемс Путнем демонструє арапника, що ним він пропонує карати порушників „сухого закону“)

громадянами, що коряться поліції й не мають ніяких власних ідей. Мені здається, що Сполучені Штати пройшли лише половину цієї похилої стежки. Найгірше ще прийде, бо неволя утворює нову неволю: раб цього дня не чинить опору, коли в завтра йому накинуть нові обов'язки й обмеження.

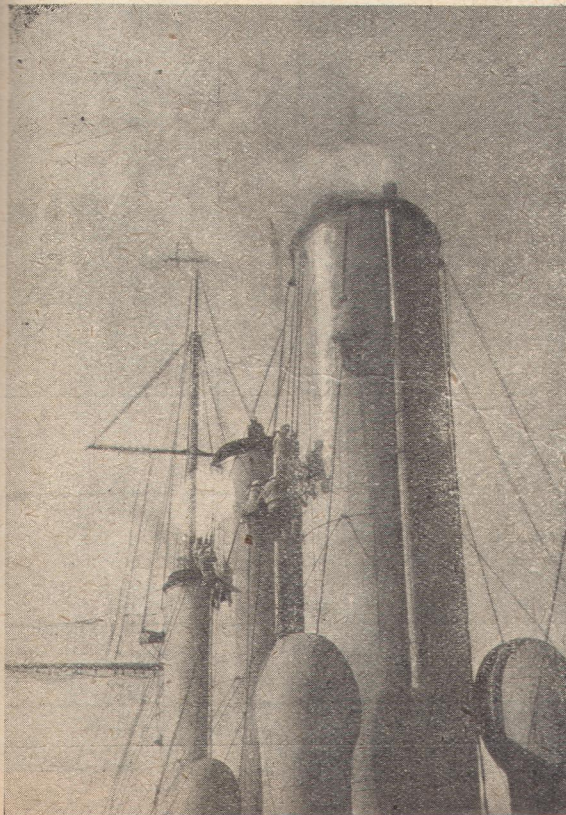
...Дивиться нескінченні серії безглузвих кіно-фільм...
(Характерний кадр з американського кіно-бойовика)

Нинішня генерація родилася під очима урядових інспекторів і на кожному кроці вона бачить нового інспектора — вони обдивляються її шию, досліджують очі й вуха, вони вирішують, що за книжки їй читати, і які фільми дивитися, вони цензурують радіо-музику, що вона слухає, й охороняють вулиці, коли вона вийде подихати повітрям, стягують з неї все більші й більші податки і якнайточніше приписують, що вона може робити, говорити й думати.

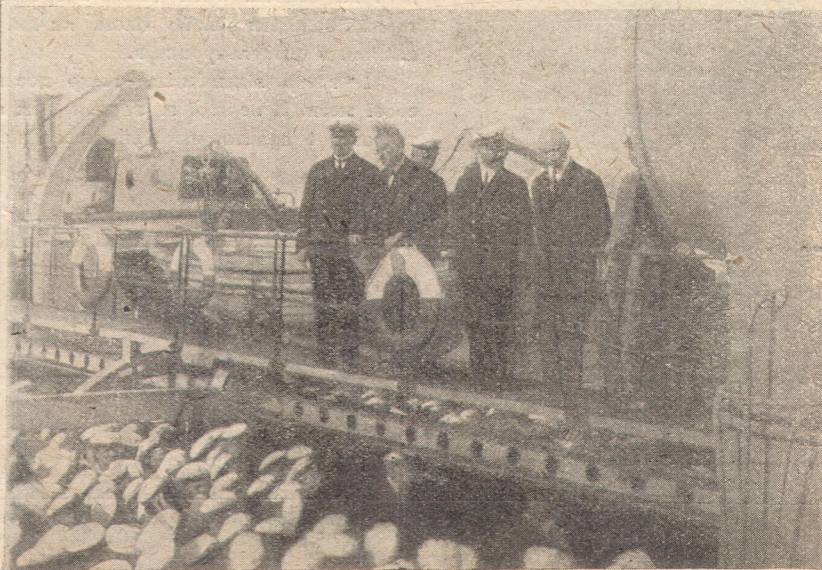
Я не бачу виходу. Потрібно буде революції, щоб віджити Bill of Rights. Кров є ціною волі — тепер як і завжди.

А. Менкен

РЕЙС КРЕЙСЕРА „АВРОРА“ ЗА КОРДОН

Подорож крейсера „Аврора“ за кордон мала значний успіх. У Німеччині моряків „Аврори“ відвідали представники радянського повпредства, що виступили перед загальним зібранням воєнморів. На наших фотах: ліворуч — генеральний ремонт „Аврори“ перед подорожжю за кордон, праворуч — загальні збори воєнморів

...Вона охоче згоджується оплачувати своїх рабів...
(Страйкбрехери наготові в приміщеннях Н'ю-Йоркської підземної залізниці)

ЛЕНІНГРАДСЬКИЙ ТЕАТР ФІЗКУЛЬТУРИ

Фота Зайлігера

Спеціальний фізкультурний театр, що його організовано два роки тому при Ленінградській кравій раді фізкультури, цими днями з успіхом

проводив низку виступів у Харкові. Основним завданням театру є пропаганда радянської фізкультури. Художньо-оформлюючи окремі галузі фізкультури, театр протягом усієї вистави пропагандує правильно налагоджену корегуючу гімнастику, здоровий режим, красу здорового тіла, доцільне й цікаве використання відпочинку.

Загалом уся вистава — низка фізкультурних епізодів і, безумовно, в цих епізодах театр спримається сконцентрувати найхарактерніше для кожної галузі спорту. Найкращі епізоди — це зимовий спорт і водняний, а також „спартакіада“.

В першому — група артистів показує ритміку лижного спорту і фігурного ковзання, в другому надзвичайно цікавий момент старту плавців і характерні рухи плавби на різних човнах. Спартакіада — це комплекс цікавих моментів з усіх видів спорту.

Яскрава подача сценічного матеріалу примушує глядача забути, що він дивиться на сцену. Перед глядачем начебто різні місця поля змагань.

— Ми хочемо, — відзначає керівник колективу т. Чемодуров, — щоб кожного, хто прогляне нашу виставу охопило бажання завтра ж піти на спортмайдан і приєднатися до лав фізкультурників, або вдома взятися за вживання фізкультури. Ми хочемо, щоб кожний, хто бачить наші виступи захотів бути таким здоровим і також володіти своїм тілом, як ми, як кожний з фізкультурників.

І треба відзначити, — театр досягає своєї мети. З першої ж вправи між артистами і аудиторією з'являється непо-

рушний контакт. Гучні оплески, що ними виступають глядачі виконавців, веселе захоплення, панує під час вистави — це найкращий доказ, що молодий театр вмілою подачею матеріалу наближає фізкультуру до мас.

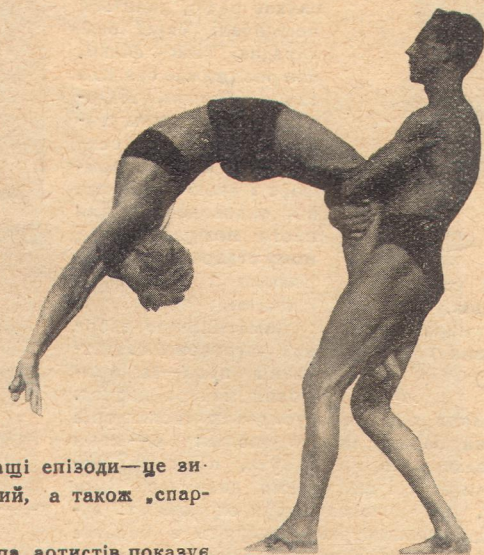
Крім того, театр примушує глядача зрозуміти, що фізкультура великий чинник в справі оздоровлення, що кожний має можливість придати те, що найбільше прикрашує життя, а саме — здоров'я, і що шлях до цього йде через фізкультуру.

Треба також значити, що фізкультурний театр має не тільки вузьке професійне значіння.

Можливо, що в майбутньому шлях розвитку пролетарського театру лежатиме саме через театри фізкультури, через усі низові профспілкові театри, що їм легше вирватися з-під влади старого буржуазного театру.

Отже, такому закладу, як Ленінградський театр фізкультури — велике майбутнє.

О Ш—

В черговому № „ВСЕСВІТА“ читайте нарис М. Щеглова „ПО СІБІРУ“

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
ФОТО-КІНО УПРАВА**

**ЗАКІНЧИЛА ПОСТАВУ
ХУДОЖНЬОГО ФІЛЬМУ**

„ТЕМНЕ ЦАРСТВО“

**Робота колективу
кіно-робітників під
керівництвом режисера
О. Й. ГАВРОНСЬКОГО.**

Сценарій **О. Й. Гавронського**
та **Ермолінського**

Оператор **І. В. Гелейн**

Асистенти: **О. Улицька** та **С. Шульман**

Художник **Павлович**

В головних ролях:

Дівчини—**Ната Аліфанова**

Батька —**О. П. Чистяков**

Сина —**П. Серьогін**

П'ЯТИРІЧКА В МАСИ

Ідучи на зустріч потребам широких робітничих і селянських мас, партійних, професійних і госп. органів

ВИДАВНИЦТВО „ВІСТІ ВУЦВК“ ВИДАЛО СЕРІЮ

художніх плякатів у 3 фарбах

з ФІГУРНИМИ ДІАГРАМАМИ УКРАЇНСЬК. МОВОЮ по П'ЯТИРІЧЦІ СРСР

Плякати необхідно мати в кожному заводі, цеху і кожній школі, клубі, червоному кутку, місцевкомі, сільраді, сельбуді, хаті-читальні. Художнє оформлення плякатів Київського Художнього Інституту. Плякати охоплюють всі галузі народного господарчого будівництва.

П'ЯТИРІЧКА ВИСВІТЛЯЄТЬСЯ в 7 ПЛЯКАТАХ:

1-ший. Задачі п'ятирічного плану СРСР.

2-гий. Промисловість СРСР за п'ять років.

3-тій. Сільське господарство.

4-тий. Питання праці й соціального страхування.

5-тий. Соціально-культурне будівництво.

6-тий. Кооперація.

7-й Фінанси.

Замовлення на плякати приймаються уповноваженими Видавництва, Головною Конторою, Харків, вул. К. Лібкнехта № 11, та Київською філією, місто Київ, вул. Воровського, 19.

Ціна серії 3 крб. 50 к. Вартість окремого плякату 50 к.

НЕЗАБАРОМ ВИЙДЕ У ВИДАННІ ВИДАВНИЦТВА „ВІСТІ ВУЦВК“ СЕРІЯ ПЛЯКАТІВ ПО П'ЯТИРІЧЦІ УСРР

ПРОДОВЖЕНО ПЕРЕДПЛАТУ

НА

НА БАГАТОІЛЮСТРОВАННИЙ ЩОМІСЯЧНИЙ
ЖУРНАЛ ЛІВОЇ ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ

НА

1929

РІК

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

1929

РІК

За редакцією Михайла Семенка

В КОЖНОМУ НОМЕРІ ПРОЧИТАЄТЕ:

ліві вірші, оповідання, романи, репортажі, памфлети, фейлетони, статті з теорії і практики лівих течій мистецтва: літератури, кіно, малярства, архітектури, театру, побуту й ін. референції й огляди лівого мистецтва, закордону й СРСР і т. ін.

В КОЖНОМУ НОМЕРІ ПОБАЧИТЕ:

репродукції й фото з лівого малярства, архітектури й ін.

РІЧНІ ПЕ-

РЕДПЛАТ-

НИКИ

ОДЕРЖУЮТЬ

БЕЗПЛАТНО

ДОДАТОК

ВЕЛИКИЙ „КОБЗАР“ М. СЕМЕНКА

ЦІНА ЖУРНАЛУ: на 12 міс.—7 крб., на 6 міс.—3 крб. 75 коп., на 3 міс.—2 крб., на 1 міс.—70 коп.

Окреме число в роздрібному продажі—75 коп.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ: Сектор періодвидавн. ДВУ (Харків, Сергіївська пл., Московські ряди, 1) та уповноважені періодсектору скрізь по Україні.